

Utgiftsområde 21 Energi

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen (prop. 2011/12:1) vad gäller utgiftsområde 21 Energi samt 38 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden.

Utskottet tillstyrker de av regeringen föreslagna anslagen (totalt ca 2,9 miljarder kronor) för budgetåret 2012 inom utgiftsområdet. Vidare ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till avgiftsuttag för elberedskapsavgiften samt vad regeringen i övrigt har föreslagit om de olika anslagen. Motioner med förslag om andra anslagsbelopp än vad regeringen föreslagit avstyrks samtidigt. Företrädare i utskottet för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet har avstått från att delta i beslutet om anslag och hänvisar i särskilda yttranden i stället till de budgetförslag som respektive parti lagt fram.

När det gäller Affärsverket svenska kraftnät tillstyrker utskottet regeringens förslag dels till investeringsplan för perioden 2012–2014, dels till finansiella befogenheter för 2012. Vidare tillstyrker utskottet att riksdagen bemyndigar regeringen att låta affärsverket förvärva svenska statens andel av tillgångarna i Swe-Pol Link AB och därefter likvidera detta bolag. Utskottet avstyrker en motion om tekniklösningen för kraftledningsprojektet Sydvästlänken med hänvisning till tidigare ställningstagande.

I betänkandet behandlas dessutom motioner som rör mål och riktlinjer för energipolitiken, ett uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi, en nationell strategi för biogas och ett planeringsmål för solenergi. Samtliga motionsyrkanden inom nyssnämnda områden avstyrks av utskottet. I detta sammanhang redogör utskottet för sin syn på energipolitikens inriktning och erinrar om de mål för energipolitiken som riksdagen har beslutat om. Andra uppfattningar än de som utskottets majoritet står bakom redovisas i sju reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Utskottets överväganden	9
Inledning	9
Energipolitikens inriktning	10
Propositionen	10
Motionerna	13
Vissa kompletterande uppgifter	16
Utskottets ställningstagande	20
Inledning	20
Mål och riktlinjer för energipolitiken	21
Uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi	23
Nationell strategi för biogas	24
Planeringsmål för solenergi	24
Affärsverket svenska kraftnät	25
Propositionen	25
Motionen	27
Vissa kompletterande uppgifter	27
Utskottets ställningstagande	28
Inledning	28
Kraftledningsprojektet Sydvästlänken	28
Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter	28
Omstrukturering av Swe-Pol Link AB	29
Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi	30
Inledning	30
Propositionen	30
Motionerna	33
Utskottets ställningstagande	35
Reservationer	38
1. Mål och riktlinjer för energipolitiken, punkt 1 (S)	38
2. Mål och riktlinjer för energipolitiken, punkt 1 (MP)	41
3. Mål och riktlinjer för energipolitiken, punkt 1 (SD)	43
4. Mål och riktlinjer för energipolitiken, punkt 1 (V)	45
5. Uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi, punkt 2 (S, MP, V)	48
6. Nationell strategi för biogas, punkt 3 (S, MP, V)	49
7. Planeringsmål för solenergi, punkt 4 (S, MP, V)	49
Särskilda yttranden	51
1. Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter, punkt 6 (S)	51
2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 8 (S)	51
3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 8 (MP)	53
4. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 8 (SD)	56
5. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 8 (V)	57

<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	61
Propositionen	61
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	62
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens förslag	67
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	68
<i>Tabell</i>	
Tabell Regeringens och oppositionens förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 21 Energi	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål och riktlinjer för energipolitiken

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 20,
2011/12:MJ307 av Emma Henriksson (KD) yrkandena 9–11,
2011/12:N205 av Jasenko Omanovic (S),
2011/12:N217 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),
2011/12:N257 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3–5,
2011/12:N258 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1,
2011/12:N260 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 2,
2011/12:N266 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),
2011/12:N268 av Jenny Petersson m.fl. (M),
2011/12:N293 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M),
2011/12:N343 av Lars Johansson m.fl. (S) yrkandena 1–4 och 7,
2011/12:N364 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 5,
2011/12:N404 av Lars Isovaara m.fl. (SD),
2011/12:N406 av Erik Almqvist och Josef Fransson (båda SD),
2011/12:N409 av Edward Riedl (M) och
2011/12:N415 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP)

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (V)

2. Uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi

Riksdagen avslår motion

2011/12:N257 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 5 (S, MP, V)

3. Nationell strategi för biogas

Riksdagen avslår motion

2011/12:N260 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 6 (S, MP, V)

4. Planeringsmål för solenergi

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:N208 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1 och 2,

2011/12:N231 av Kerstin Lundgren (C) och

2011/12:N415 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 7 (S, MP, V)

5. Kraftledningsprojektet Sydvästlänken

Riksdagen avslår motion

2011/12:N267 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S).

6. Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter

a) Svenska kraftnäts investeringsplan

Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Affärsverket svenska kraftnät för perioden 2012–2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 11.

b) Svenska kraftnäts finansiella befogenheter

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2012 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad som föreslås i propositionen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 12.

7. Omstrukturering av Swe–Pol Link AB

Riksdagen bemyndigar regeringen att låta Affärsverket svenska kraftnät förvärva svenska statens andel av tillgångarna i Swe–Pol Link AB och därefter likvidera bolaget Swe–Pol Link AB. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 13.

8. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi

a) Bemyndigande för anslaget 1:2

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 000 000 kr under 2013 och 2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 1.

b) Bemyndigande för anslaget 1:3

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:3 Insatser för uthållig energianvändning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 000 000 kr under 2013 och 2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 2.

c) Bemyndigande för anslaget 1:4

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 50 000 000 kr under 2013. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 3.

d) Bemyndigande för anslaget 1:5

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:5 Energiforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 278 000 000 kr under 2013–2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 4.

e) Bemyndigande för anslaget 1:7

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:7 Planeringsstöd för vindkraft m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kr under 2013. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 5.

f) Bemyndigande för anslaget 1:9

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:9 Energiteknik besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 160 000 000 kr under 2013 och 2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 6.

g) Bemyndigande för anslaget 1:10

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:10 Elberedskap besluta om beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 290 000 000 kr under 2013–2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 8.

h) Bemyndigande för anslaget 1:11

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:11 Energieffektiviseringsprogram besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 500 000 000 kr under 2013 och 2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 9.

i) Bemyndigande för anslaget 1:12

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:12 Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kr under 2013 och 2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 10.

j) Avgiftsuttag för elberedskapsavgift

Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 255 000 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 7.

k) Anslag inom utgiftsområde 21 Energi

Riksdagen anvisar för budgetåret 2012 anslagen inom utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 21 punkt 14.

l) Motioner om anslagen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:N347 av Lars Johansson m.fl. (S),

2011/12:N367 av Lars Ohly m.fl. (V),

2011/12:N415 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 1 och 5,

2011/12:N418 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 2 och

2011/12:N421 av Lars Isovaara m.fl. (SD).

Stockholm den 24 november 2011

På näringsutskottets vägnar

Jonas Eriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jonas Eriksson (MP)¹, Jessica Polfjärd (M), Lars Johansson (S)², Hans Rothenberg (M), Carina Adolfsson Elgestam (S)³, Olof Lavesson (M), Krister Örnfjäder (S)⁴, Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ann-Kristine Johansson (S)⁵, Eva Flyborg (FP), Helena Lindahl (C), Karin Åström (S)⁶, Jonas Jacobsson Gjørtler (M), Lars Isovaara (SD)⁷, Kent Persson (V)⁸, Ingemar Nilsson (S)⁹ och Mikael Oscarsson (KD).

¹⁻⁹ Avstår från ställningstagande under punkt 8.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

- proposition 2011/12:1 (budgetpropositionen) vad gäller utgiftsområde 21 Energi
- 38 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2011.

Utskottets överväganden

Inledning

Riksdagen fattade den 23 november 2011 beslut om ramarna för de olika utgiftsområdena för 2012 och om en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2013–2015 och ställde sig då bakom de ramar för utgiftsområde 21 Energi som angetts i budgetpropositionen (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:FiU1). I reservationer (S, MP, SD, V) förordades avvikelser från dessa ramar. Av följande tabell framgår regeringens och oppositionspartiernas förslag. Ramen för utgiftsområde 21 Energi uppgår enligt riksdagens beslut till ca 2,9 miljarder kronor 2012.

Tabell Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 21 Energi

Miljoner kronor

År	Regeringens förslag	Avvikelser			
		S	MP	SD	V
2012 (föresl. utgiftsram)	2 873	+100	+665	+112	+1 280
2013 (utgiftsberäkning)	2 445	+100	+875	+112	+1 220
2014 (utgiftsberäkning)	2 411	+100	+935	+112	+1 120
2015 (utgiftsberäkning)	1 777	+100		+112	

I betänkandet behandlar utskottet inledningsvis motioner om energipolitikens inriktning. Därefter tar utskottet ställning till de förslag som läggs fram i propositionen om Affärsverket svenska kraftnät och en motion som rör affärsverkets verksamhet. Avslutningsvis behandlas anslagsfrågor m.m.

Energipolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som på olika sätt berör mål och riktlinjer för energipolitiken. Utskottet redogör för sin syn på energipolitikens inriktning och erinrar om de mål som riksdagen har beslutet om. Vidare avslår riksdagen ett motionsyrkande med innebörden att Energimyndigheten ska utreda när Sveriges energisystem kan vara helt baserat på förnybara energislag. Utskottet hänvisar i detta fall till redan fastställda mål. Riksdagen avslår även ett motionsyrkande om att en nationell strategi för biogas ska tas fram. Utskottet erinrar om att ett förslag till biogasstrategi redan tagits fram och att beredning av detta förslag pågår. Därtill avslår riksdagen motionsyrkanden om att det ska inrättas planeringsmål för solenergi. Utskottet anser inte att det föreligger behov av en planeringsram för utbyggnaden av solenergi.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (MP), 3 (SD), 4 (V), 5 (S, MP, V), 6 (S, MP, V) och 7 (S, MP, V).

Propositionen

Utgiftsområde 21 Energi omfattar frågor om tillförsel, distribution och användning av energi. Ansvaret för att genomföra åtgärderna har främst Statens energimyndighet (Energimyndigheten), Energimarknadsinspektionen och Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät). I propositionen redovisar regeringen bl.a. resultaten inom utgiftsområdet (avsnitt 2.4) och politikens inriktning (avsnitt 2.5). När det gäller resultatredovisningen hänvisas i första hand till nyssnämnda avsnitt i propositionen. I det följande redogörs kortfattat för politikens inriktning så som den redovisas i propositionen.

Energipolitiken ska enligt vad som anförs i propositionen skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Visionen är att Sverige 2050 har en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning utan nettoutsläpp av växthusgaser. Vidare anförs att det inom energiområdet finns tre långsiktiga prioriteringar. För det första ska användningen av fossila bränslen för uppvärmning avvecklas till 2020. För det andra ska Sveriges fordonsflotta vara oberoende av fossila bränslen 2030. För det tredje ska ett tredje ben med ny, förnybar elproduktion utvecklas för att minska beroendet av kärnkraft och vattenkraft.

I propositionen framhålls att målet för elmarknadspolitiken är att åstadkomma en effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång på el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Enligt reger-

ingen är en nordisk elmarknad nödvändig för ett effektivt utnyttjande av gemensamma produktionsresurser i Norden. Flaskhalsar i det nordiska elnätet samt mellan Norden och kontinenten ska byggas bort. Målsättningen är, anför det, att en gemensam nordisk slutkundsmarknad ska införas under 2015. Vidare framhålls att det är nödvändigt att kundernas ställning är definierad och stark för att elmarknaden ska kunna fungera effektivt. Beträffande naturgasmarknaden betonas att det inte är aktuellt med en utvidgad, storskalig utbyggnad av naturgas i Sverige. Naturgasen kan ha betydelse under en omställningsperiod, då främst i anläggningar inom industrin och för högeffektiv kraftvärme, anför det. När det gäller värmemarknaden ska politiken även fortsättningsvis bygga på fungerande konkurrens mellan olika uppvärmningsformer.

Riksdagen har fastställt ett övergripande mål om 20 % effektivare energianvändning till 2020 (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25). Målet uttrycks som ett sektorsövergripande mål om minskad energiintensitet om 20 % mellan 2008 och 2020. På kortare sikt gäller det vägledande målet att energibesparingen med avseende på slutanvänd energi till 2016 är minst 9 % av det årliga energianvändningsgenomsnittet 2001–2005. Därtill finns ett mellanliggande mål om att energibesparingen 2010 är minst 6,5 % av det årliga energianvändningsgenomsnittet 2001–2005. Under perioden 2010–2014 genomförs ett energieffektiviseringsprogram, vilket bl.a. omfattar ett förstärkt regionalt och lokalt klimatarbete samt insatser för information, rådgivning, teknikupphandling och marknadsintroduktion. Regeringen gör bedömningen att den kommunala energi- och klimatrådgivningen behöver utvecklas till att även innefatta en förmedling av lokalt och regionalt anpassad kunskap om användningen av förnybar energi m.m. Regeringen anser även att det är angeläget att också i fortsättningen bidra med finansiering av stöd för bl.a. teknikupphandling och marknadsintroduktion av energieffektiv teknik. Därtill framhålls att ytterligare åtgärder för att öka energieffektiviteten kan komma att införas som en följd av kommissionens förslag till ett nytt direktiv om energieffektivitet. Som ett första steg avser regeringen att ge Energimyndigheten i uppdrag att utreda konsekvenserna av olika sätt att utforma ett system med s.k. vita certifikat i Sverige.

Riksdagen har även fastställt en rad olika mål för förnybar energi i Sverige (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25). Bland annat ska andelen förnybar energi vara minst 20 % av den totala energianvändningen 2020. Vidare ska andelen förnybar energi inom transportsektorn vara 10 % år 2020. För att nå det övergripande målet har ambitionen för elcertifikatssystemet höjts, och ett nytt mål om en ökning med 25 TWh ny förnybar el till 2020 jämfört med 2002 års nivå har beslutats av riksdagen (prop. 2009/10:133, bet. 2009/10:NU16). Därtill har en nationell planeringsram för vindkraft fastställts till motsvarande en årlig produktionskapacitet om 30 TWh år 2020, varav 20 TWh på land och 10 TWh till havs (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25). För att nå det mål som ställts upp inom

ramen för elcertifikatssystemet bedömer regeringen att det krävs en omfattande utbyggnad av vindkraften. Även informationsinsatser om vindkraft är nödvändiga för att bidra till en ökad acceptans. En annan viktig del i arbetet med att motverka klimatförändringar är att behålla en hög produktion av vattenkraft samtidigt som fastställda miljö kvalitetsmål och ingångna gemenskapsrättsliga åtaganden uppfylls. De svenska nationalälvarna, och övriga i miljöbalken angivna älvsträckor, ska fortsatt skyddas från utbyggnad. I propositionen framhålls även att biogas kan spela en viktig roll i det svenska energisystemet, inte minst lokalt och regionalt. Utvecklingen med biogas för fordon bör fortsatt stimuleras.

Enligt regeringen kommer kärnkraft att vara en viktig del av svensk elproduktion under överskådlig tid. I juni 2010 biföll riksdagen propositionen Kärnkraft – förutsättningar för generationsskifte (prop. 2009/10:172, bet. 2009/10:NU26). Beslutet innebar att ett tillstånd för uppförande och drift av en ny kärnkraftsreaktor förutsätter att den nya reaktorn ersätter en av de befintliga reaktorerna, att den äldre reaktorn är permanent avstängd när den nya reaktorn tas i drift och att den nya reaktorn uppförs på en plats där någon av de befintliga reaktorerna är lokaliserad. Beslutet innebar även att lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling upphävdes vid utgången av juli 2010. I juni 2010 biföll riksdagen även propositionen Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar (prop. 2009/10:173, bet. 2009/10:CU29). Beslutet innebar bl.a. att atomansvarighetslagen (1968:45) ersattes av en ny lag som reglerar ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor. Beslutet innebar också att det infördes ett obegränsat ansvar för innehavare av kärntekniska anläggningar och att innehavare av kärnkraftsreaktorer ska finansiera ansvaret upp till 1 200 miljoner euro.

Därtill framhålls i propositionen att stödet till forskning och innovation inom energiområdet är en viktig och integrerad del av energipolitiken. Insatserna bör fokuseras på områden inom vilka Sverige har en nationell styrkeposition i form av naturresurser eller kompetens samt goda förutsättningar för export av teknik eller kunnande. Regeringen avser att återkomma om energiforskningsfrågorna i samband med den forsknings- och innovationspolitiska proposition som planeras under 2012.

En annan del i arbetet med att förverkliga ambitionerna inom klimat- och energipolitiken är utveckling, kommersialisering och spridning av ny teknik. Enligt regeringen är det angeläget att stimulera användningen av energitekniker som är gynnsamma i ett klimatperspektiv, men som ännu inte är kommersiellt konkurrenskraftiga i jämförelse med tekniker som redan är etablerade på marknaden. Två tydliga exempel på sådana tekniker är, enligt vad som anförs i propositionen, biogas och solceller.

Motionerna

Inriktningen av den svenska energipolitiken lyfts fram i kommittémotion 2011/12:N343 (S) och ett tillkännagivande begärs om med vilken inriktning politiken bör föras. Motionärerna framhåller, med krav om ytterligare riksdagsuttalanden, bl.a. att energipolitiken måste bidra till en omställning av dagens energisystem till att bli långsiktigt hållbart. Målet måste vara att trygga tillgången på el och annan energi med en energiproduktion som har låg inverkan på hälsa, miljö och klimat, och att göra det på internationellt konkurrenskraftiga villkor. För att nå dit krävs investeringar i det svenska energisystemet och en satsning på den förnybara energiproduktionen i form av vind-, bio- och solenergi. Vidare framhålls att energieffektivisering måste vara en grundläggande del i den framtida energipolitiken, och motionärerna förordar att målet bör vara att energianvändningen i Sverige blir 25 % effektivare 2020. För att nå målet om ett fossilfritt samhälle 2050 krävs, enligt motionärerna, en ökad samverkan och breda politiska överenskommelser över blockgränserna. Utgångspunkten för en sådan överenskommelse måste vara att kärnkraften successivt fasas ut och ersätts med förnybara energislag. Avvecklingen av kärnkraften måste dock ske på ett sådant sätt att den inte äventyrar konkurrenskraften för den svenska industrin.

I motion 2011/12:N205 (S) föreslås att riksdagen sätter upp som mål att direktverkande el som uppvärmningsform ska vara avvecklad senast 2020 och ett riksdagsuttalande om detta förordas.

Behovet av en ansvarsfull och långsiktig energipolitik för svensk basindustri framhålls i motion 2011/12:N217 (S). Motionärerna betonar att energipolitiken dels måste sörja för att det finns en tilltro till energiförsörjningen på lång sikt, dels se till att energipriserna hålls på en konkurrenskraftig nivå. Vidare framhålls att beskattningen av energiproduktionen måste hanteras på ett sätt så att konsekvenserna för basindustrin beaktas.

Ett riksdagsuttalande om nödvändigheten av investeringar i en konkurrenskraftig elproduktion förordas i motion 2011/12:N266 (S). Motionärerna anser att energipolitiken måste ta hänsyn till tillgången på billig energi för en fortsatt industriell utveckling och tillväxt i Sverige.

Att det bör påbörjas en utbyggnad av den svenska kärnkraften framhålls i motion 2011/12:N268 (M). Enligt motionärerna är det ohållbart att fortsätta lagandet och lappandet av åldrande reaktorer. Den bästa investeringen vore i stället att bygga nya kärnkraftsreaktorer. Samtidigt är det viktigt att inga statliga stöd eller subventioner påräknas för detta, anför det.

I motion 2011/12:N293 (M) förespråkas ett riksdagsuttalande om att förhandlingarna för att lösa upp korsägandet inom den svenska energiproduktionen bör återupptas. Motionärerna betonar bl.a. att den svenska industrin inte har råd med fortsatta energiprishöjningar.

Ett riksdagsuttalande om behovet av att utveckla den svenska kärnkraften förordas i motion 2011/12:N409 (M). Enligt motionären kommer kärnkraften att ha en nyckelroll i kampen mot klimatförändringar, och Sverige bör gå i täten när det gäller utveckling och implementering av nästa generations kärnkraft.

I partimotion 2011/12:Fi241 (MP) föreslås ett riksdagsuttalande om att regeringen ska återkomma med förslag för en höjd ambitionsnivå inom energiområdet. Enligt motionärerna kan Sverige inom en snar framtid ha ett energisystem baserat helt på förnybar energi om rätt beslut fattas, och i motionen framhålls att målet bör vara att skapa ett helt förnybart energisystem till 2030. För att nå dit måste dels energin användas smartare än vad som sker i dag, dels produktionen av förnybar energi öka. Vidare redogör motionärerna för olika åtgärder för att uppnå detta mål och de hänvisar till de förslag som Miljöpartiet lagt fram.

Även i partimotion 2011/12:N257 (MP) framhålls behovet av ett övergripande mål för den svenska energipolitiken, nämligen att energisystemet helt ska baseras på förnybara energikällor. Enligt motionärerna är det rimligt att ett sådant mål kan nås till 2030, men de menar samtidigt att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att utreda vilket år Sveriges energisystem kan vara helt baserat på förnybara energikällor samt lämna förslag på åtgärder som krävs för att nå detta mål. Vidare förordas ett riksdagsuttalande om att effektiviteten i utnyttjandet av energi bör höjas så att användningen kan minska. Motionärerna anser att takten i effektiviseringsarbetet åtminstone bör uppgå till den nivå som antagits av EU, dvs. 20 % till 2020, vilket innebär en absolut minskning av energianvändningen med 13 %. Regeringen har enligt motionärerna dock valt att räkna på ett sätt som innebär att utsläppen i stället tillåts att öka betydligt. Dessutom förordas ett riksdagsuttalande om att utbyggnadstakten för förnybara energikällor bör fördubblas. Utbyggnadstakten bör vara 2–3 % per år i stället för de 1,2 % per år som regeringen planerar fram till 2020. Motionärerna förordar även att riksdagen tydliggör för regeringen att det behövs planeringsmål för alla förnybara energislag. Sådana mål behövs dels för att kunna utforma effektiva styrmedel, dels för att utbyggnaden ska hålla sig inom gränserna för vad som är hållbart.

Sveriges mål för energieffektivisering till 2020 tas även upp i kommittémotion 2011/12:N258 (MP). Motionärerna anser att Sveriges mål bör omformuleras så att det innebär en minskning av energianvändningen i Sverige i absoluta tal, inte bara relativt, då detta innebär att energianvändningen i Sverige 2020 kommer att vara minst lika stor som i dag.

I kommittémotion 2011/12:N260 (MP) efterlyses en långsiktig biogasstrategi och motionärerna förordar ett riksdagsuttalande om att det behövs en helhetsstrategi för biogas inklusive mål och åtgärder. Vidare framhålls att ett nationellt mål om en årlig biogasproduktion till 2020 bör fastställas.

Enligt motionärerna är förslaget från Region Västra Götaland och Region Skåne på 20 TWh senast 2020 ett bra uppslag för ett nationellt mål för biogasen.

I motion 2011/12:N208 (MP) förordas ett produktionsmål för solenergi i Sverige. Enligt motionären bör ett mål om att uppnå en total produktion på minst 15 TWh värme och 20 TWh el till 2030 ingå i omställningsarbetet. Vidare föreslås att regeringen ger berörda myndigheter i uppdrag att föreslå hur ett sådant mål kan uppnås.

Ett nationellt mål för solenergi efterfrågas även i motion 2011/12:N231 (C). Enligt motionären bör ett nationellt mål för solenergi om 10 TWh solvärme och 10 TWh solet till 2030 kunna utarbetas. Vidare bör förslag till åtgärder som leder till att uppfylla dessa mål utarbetas av berörda myndigheter.

Att det öppnas en möjlighet för fler aktörer att bygga ny kärnkraft i Sverige än de befintliga ägarna av dagens kärnreaktorer efterlyses i motion 2011/12:N404 (SD) och ett riksdagsuttalande om det förordas. I motionen påpekas att konkurrensen är satt ur spel genom skrivningen i 2009 års energiöverenskommelse om att bara ägarna till de befintliga kärnkraftverken har rätt att bygga nya reaktorer. Motionärerna förespråkar en ordning där byggrätten till nya kärnkraftsreaktorer kan övergå till andra intressenter om de nuvarande ägarna till kärnkraftsanläggningarna motsätter sig nyinvesteringar.

I motion 2011/12:N406 (SD) förordas att statsmakterna satsar mer på kärnkraften, både vad gäller forskning och utbyggnad. Enligt motionärerna är ett utbyte av fossila bränslen mot kärnenergi möjligen den viktigaste lösningen för en hållbar framtid. Sverige bör även, anför det i motionen, säkra en högre nyttjandegrad av den befintliga kapaciteten.

Samägandet av den svenska kärnkraften tas upp i kommittémotion 2011/12:N364 (V) och ett riksdagsuttalande förordas om att regeringen bör återuppta ansträngningarna att bryta upp detta ägande.

Olika åtgärder för att främja sol- och vindenergi förordas i kommittémotion 2011/12:N415 (V). Motionärerna vill bl.a. inrätta ett planeringsmål för solenergi om 4 TWh solet och 4 TWh solvärme. Energimyndigheten bör få i uppdrag att ge förslag på åtgärder för att nå ett sådant planeringsmål. Vidare förordas en höjd ambitionsnivå inom elcertifikatssystemet för att kunna ta till vara den potential som en fortsatt utbyggnad av vindkraften skulle innebära. Målet för elcertifikatssystemet bör därför höjas till 30 TWh till 2020.

Behovet av en pålitlig tillförsel av klimatneutral energi framhålls i motion 2011/12:MJ307 (KD) och ett riksdagsuttalande om detta efterfrågas. Vidare förordar motionären tillkännagivanden om dels att utbyggnaden av fossilfri elproduktion bör fortsätta, dels att överföringskapaciteten till andra länder bör byggas ut.

Vissa kompletterande uppgifter

Energieffektivisering

Våren 2009 godkände riksdagen regeringens förslag om ett mål om 20 % effektivare energianvändning till 2020 liksom förslaget om att de vägledande målen om energieffektivisering till 2010 och 2016 ska ligga fast (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25). Som framgår av den då aktuella propositionen uttrycks målet till 2020 som att en minskning av energiintensiteten ska uppnås mellan 2008 och 2020, dvs. att den tillförda energin per BNP-enhet i fasta priser ska minskas med 20 %. Målet ska, anfördes det i propositionen, omfatta samtliga samhällssektorer och inkludera effektiviseringar i varje steg av energitillförseln inklusive omvandling och förädling, distribution och slutlig användning. Vidare framhölls i propositionen att målet bör ha en annan konstruktion än vad som anges i energitjänstedirektivet för att bättre motsvara målsättningarna i den svenska energipolitiken. Basåret är detsamma som i energitjänstedirektivet, dvs. 2008, vilket tydliggör att Sverige ser dessa två mål som parallellt verkande. Målet till 2016 innebär en energieffektivisering med 1 % per år, medan målet till 2020 innebär en minskning av energiintensiteten med ca 1,7 % per år. De olika sätten att mäta effektiviseringen och de olika omfattningarna av målen gör dock att dessa inte är helt jämförbara.

I mars 2011 presenterade kommissionen en handlingsplan för energieffektivitet. Handlingsplanen följdes i juni 2011 av ett förslag till ett nytt direktiv om energieffektivitet (KOM(2011) 370). I direktivet föreslås att flera av de åtgärder som lades fram i energieffektiviseringsplanen blir juridiskt bindande. Syftet är att säkerställa att EU:s mål om 20 % primärenergiebesparing år 2020 ska uppfyllas. Det nya direktivet ska ersätta såväl kraftvärmedirektivet (2004/8/EG) som energitjänstedirektivet (2006/32/EG). Det föreslagna direktivet omfattar olika typer av åtgärder för ökad energieffektivitet i offentlig sektor, hushåll och service, industri samt i sektorerna för energiomvandling och energiöverföring. Förslaget inkluderar även krav på medlemsstaterna att anta vägledande nationella mål till 2020 och att bredda sin rapportering kring energieffektivisering.

I september 2011 genomförde utskottet en subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om energieffektivitet (utl. 2011/12:NU8). Enligt utskottets uppfattning är förslaget i sitt nuvarande skick inte förenligt med subsidiaritetsprincipen. Mot denna bakgrund föreslog utskottet att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande i enlighet med 10 kap. 6 § riksdagsordningen. I det motiverade yttrandet anfördes bl.a. att en detaljerad styrning från EU-nivå som inte tillåter lösningar som är anpassade till lokala och regionala förhållande till gagn för kostnadseffektiv måluppfyllelse inte bör accepteras.

Utskottet har under hösten 2011 (den 11 oktober) även genomfört en överläggning med energiminister Anna-Karin Hatt om kommissionens förslag till energieffektiviseringsdirektiv.

Energimarknader

Den 1 november 2011 delade Svenska kraftnät in den svenska elmarknaden i fyra elområden. Denna indelning gjordes för att neutralisera kommissionens farhågor om att Svenska kraftnät skulle ha missbrukat sin dominerande ställning på den svenska överföringsmarknaden (artikel 102 EUF-fördraget) genom att diskriminera mellan inhemska elöverföringstjänster och exporttjänster och segmentera EU:s inre marknad. Svenska kraftnät åtog sig därför att dela upp den svenska kraftmarknaden i flera anmälningsområden. Mot bakgrund av att Sverige skulle gå från ett system med endast ett gemensamt elområde (prisområde) till en indelning med fyra elområden har regeringen (regeringsbeslut 2011-09-29) gett Energimarknadsinspektionen i uppdrag att följa och analysera de eventuella prisskillnaderna på elpriset som införandet av fyra elområden kan komma att innebära på den svenska elmarknaden och andra konsekvenser för elkonsumenternas möjligheter att vara aktiva på elmarknaden. Energimarknadsinspektionen bör enligt uppdraget även belysa andra konsekvenser för marknaden samt om lämpligt ge förslag till åtgärder som ytterligare kan förbättra marknadens funktion. Energimarknadsinspektionen ska särskilt utreda eventuella effekter för konkurrenssituationen på elmarknaden och grossistmarknadens funktion, och redovisa denna del av uppdraget senast den 30 april 2012. Övriga delar av uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2012.

Vidare kan påminnas om att statsrådet Anna-Karin Hatt i början av november 2011 besvarade en fråga (fr. 2011/12:101) av Hans Hoff (S) om statsrådet, mot bakgrund av den omfattande elproduktionen som finns i Hallands län, avsåg att ta något initiativ till att hela länet ska inrymmas i elområde 3. I sitt svar framhöll statsrådet bl.a. att gränsen mellan elområdena följer av den fysiska överföringskapaciteten. Därtill anförde hon att regeringen arbetar för att skapa förutsättningar för att långsiktigt minimera de eventuella prisskillnader som kan uppstå med indelningen i elområden, bl.a. genom att möjliggöra ökad elproduktion och ökad överföringskapacitet som långsiktigt kommer att medföra ett lägre pris och minskade prisskillnader mellan elområdena.

I juni 2011 beslutade riksdagen (bet. 2010/11:NU23) om ett tillkännagivande till regeringen med innebörden att det ska genomföras en utvärdering av genomförda om- och avregleringar. Elmarknaden omnämndes i detta sammanhang som ett av två områden som särskilt skulle utvärderas. Regeringen har därefter givit två professorer i uppdrag att genomföra utvärderingen, vilken ska vara klar senast den 30 april 2012.

Kärnkraft

Som tidigare nämnts biföll riksdagen i juni 2010 propositionen Kärnkraft – förutsättningar för generationsskifte (prop. 2009/10:172, bet. 2009/10: NU26). Beslutet innebar – som också tidigare beskrivits – att ett tillstånd till uppförande och drift av en ny kärnkraftsreaktor förutsätter att den nya reaktorn ersätter en av de befintliga reaktorerna, att den äldre reaktorn är permanent avstängd när den nya reaktorn tas i drift och att den nya reaktorn uppförs på en plats där någon av de befintliga reaktorerna är lokaliserad. Tillåtlighetsregeln för prövning av nya kärnkraftsreaktorer infördes genom en ny paragraf, 17 kap. 6 a §, i miljöbalken. När det gäller frågan om möjligheten för andra aktörer än de nuvarande ägarna till reaktorföretagen att bygga nya reaktorer anfördes följande i nyssnämnda proposition (s. 30).

Möjligheten till ett generationsskifte i kärnkraftsbeståndet bör dock inte hindras av att den nuvarande tillståndshavaren eller andra tillståndshavare till elproducerande kärnkraftsreaktorer skulle avstå från att ersätta gamla reaktorer med nya. Den lagstiftning som föreslås begränsar nämligen inte någon annan aktör från att förvärva, genom köp eller nyttjanderättsavtal, mark på en av platserna för de kärnkraftsreaktorer som är i drift för elproduktion. Sådan mark kan förvärvas från befintliga aktörer eller från kommunen eller andra ägare av mark intill nuvarande anläggningsområden. För att en ny tillståndshavare ska kunna bli aktuell för att inneha och driva en ny reaktor förutsätts det att den befintliga tillståndshavaren inte önskar driva ersättningsreaktorn. I en sådan situation öppnas en möjlighet för övriga tillståndshavare eller någon annan aktör med tillgång till mark på en plats där kärnteknisk verksamhet redan bedrivs att ansöka om att få uppföra en ny reaktor som ersätter den äldre reaktorn. Regeringen skulle då kunna få ta ställning till flera ansökningar om tillåtlighet för uppförande av en ny kärnkraftsreaktor.

Vidare kan erinras om att utskottet våren 2011 behandlade (bet. 2010/11: NU26) en motion som väckts enligt 3 kap. 13 § riksdagsordningen med anledning av s.k. händelse av större vikt (naturkatastrofen i Fukushima i Japan) och som främst rörde frågan om högre säkerhet i svenska kärnkraftsreaktorer. Enligt utskottet, som avstyrkte motionen, bör olyckan i Japan inte tas till intäkt för ett närmast panikartat beslut om en radikal förändring av energipolitikens inriktning. Det är dock högst motiverat, påpekade utskottet, att vidta sådana åtgärder för säkerheten vid svenska kärnkraftsreaktorer som regeringen har beslutat om. I en reservation (S, MP, V) föreslogs ett tillkännagivande om att det ska införas ett förbud mot att uppföra nya reaktorer i Sverige, om att det ska göras ändringar i ansvarsreglerna vid en olycka och om att Energimyndigheten ska ges i uppdrag att ta fram en plan för 100 % förnybar energi i Sverige.

I början av 2008 utsåg regeringen två förhandlare med uppdrag att undersöka lösningar som minimerar riskerna för konkurrensbegränsningar på grund av samägandet inom kärnkraftsindustrin. Regeringen förlängde senare i två omgångar förhandlarnas mandat. Den 15 april 2010 meddelade regeringens förhandlare att det saknades förutsättningar att nå en

lösning som var godtagbar för samtliga parter. I samband med detta framhöll regeringen i ett pressmeddelande sin uppfattning att förtroendefrågan kring samägandet kvarstår för reaktorägarna och att de har ett ansvar att arbeta vidare med den, t.ex. genom att skapa branschetiska regler för att öka transparensen och minska risken för att samägandet leder till eller miss-tänks leda till konkurrensbegränsning. Det sker lämpligen i dialog mellan relevanta myndigheter, små och stora köpare och andra intressenter.

Förnybar energi

När det gäller målet för elcertifikatssystemet, vilket berörs i några av de här aktuella motionerna, kan erinras om att riksdagen våren 2010 beslutade om ändringar i lagen (2003:113) om elcertifikat och godkände ett nytt mål för ökningen av förnybar el, som innebär en ökning med 25 TWh till 2020 jämfört med 2002 års nivå (prop. 2009/10:133, bet. 2009/10:NU16). Lagändringarna innebär att systemet förlängs t.o.m. 2035 och att kvotpliktsnivåerna fr.o.m. 2013 anpassas till det nya målet för produktion av förnybar energi.

Vad gäller målet för andelen förnybar energi i Sverige bör påminnas om det beslut som riksdagen fattade våren 2009 (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25) om att andelen förnybar energi 2020 ska vara minst 50 % av den totala energianvändningen. Målet utgår från EU-direktivet om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor där det ställs ett bindande krav på Sverige att uppnå en andel om minst 49 % förnybar energi 2020.

Det kan i detta sammanhang även erinras om att utskottet under hösten 2011, i samband med beredningen av propositionen om en ny lag om elcertifikat, avstyrkte olika motioner om elcertifikatssystemet, bl.a. om att målet för elcertifikatssystemet borde höjas till 30 TWh förnybar el 2020 (prop. 2011/12:155, bet. 2011/12:NU6).

Riksdagen beslutade 2002 att ett nationellt planeringsmål för vindkraft skulle fastställas till en årlig produktionskapacitet på 10 TWh år 2015 (prop. 2001/02:143, bet. 2001/02:NU17). Syftet med detta planeringsmål var att ge förbättrade möjligheter att synliggöra vindkraftsintresset i fysisk planering och vid tillståndsprovning. Våren 2009 godkände riksdagen en planeringsram för vindkraft som motsvarar en årlig produktionskapacitet på 30 TWh år 2020, varav 20 TWh till lands och 10 TWh till havs (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25). År 2010 producerade vindkraften i Sverige 3,5 TWh, vilket är en ökning med 42 % jämfört med föregående år. I slutet av 2010 fanns 1 655 vindkraftverk i Sverige varav 1 584 landbaserade (installerad effekt på 1 855 MW) och 71 havsbaserade (installerad effekt på 163,4 MW).

Den 1 juli 2009 infördes ett nytt statligt stöd för solceller. Stödet regleras genom förordningen (2009:689) om statligt stöd till solceller. Syftet med detta stöd är att bidra till omställningen av energisystemet och till näringslivsutveckling inom energiteknikområdet. Av förordningen framgår

att stödet syftar till att den årliga elproduktionen från solceller ska öka med minst 2,5 GWh under stödperioden. Stödperioden har förlängts och fr.o.m. den 1 november 2011 gäller att installationen ska ha slutförts senast den 31 december 2012 för att vara berättigad till stöd.

Därtill finns ett stöd för investeringar i solvärme. Detta stöd, vilket regleras genom förordningen (2008:1247) om stöd för investeringar i solvärme, har kunnat sökas av både enskilda personer och företag. Stödets storlek har bestämts på grundval av solvärmeanläggningens värmeutbyte och motsvarar 2,50 kr per kWh som anläggningen årligen beräknas producera. Småhus har kunnat få högst 7 500 kr per lägenhet och större projekt har kunnat få högst 3 miljoner kronor. Förslaget i budgetpropositionen för 2012 innebär att inga nya medel anslås till detta stöd. Energimyndigheten kommer dock under 2012 och 2013 att kunna betala ut stöd för beslut fattade under 2011.

I juli 2009 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att i samråd med Statens jordbruksverk och Naturvårdsverket utveckla en sektorsövergripande långsiktig strategi och föreslå åtgärder som på kort och lång sikt bidrar till ökad användning av biogas. I augusti 2010 presenterade myndigheterna en slutrapport. De slutsatser och förslag som identifieras i myndigheternas slutrapport täcker olika politikområden och varierar både vad gäller karaktär och typ av åtgärd. En remissprocess av slutrapporten avslutades under våren 2011.

I Energimyndighetens rapport om produktion och användning av biogas 2010 (ES 2011:07) redovisas att 2010 producerades i Sverige totalt 1 387 GWh biogas i 220 produktionsanläggningar. I jämförelse med 2009 ökade den totala biogasproduktionen med 24 GWh. Av den totala biogasen producerades 2010 44 % i avloppsreningsverk, 25 % i samrötningsanläggningar, 22 % i deponier, 8 % i industrianläggningar och 1 % på gårdsanläggningar. Den geografiska fördelningen visar att större delen av biogasproduktionen var centrerad till ett fåtal län. Skåne, Stockholm, Västra Götaland och Östergötland stod för nära 60 % av landets biogasproduktion.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet tar först ställning till flertalet av de här aktuella motionsyrkandena som på olika sätt rör mål och riktlinjer för energipolitiken. Därefter behandlar utskottet i separata avsnitt motionsyrkanden som rör ett uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi, en nationell strategi för biogas och, avslutningsvis, ett planeringsmål för solenergi.

Mål och riktlinjer för energipolitiken

Som redovisas i budgetpropositionen för 2012 bygger den svenska energipolitiken på samma grundpelare som energisamarbetet i EU och syftar således till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Utskottet vill redan inledningsvis tydliggöra att detta är en inriktning som utskottet står bakom. I detta inbegrips att energipolitiken måste sörja för att svenska såväl företag som hushåll kan lita på att det finns en långsiktigt säker tillgång på elektrisk kraft och annan energi till internationellt konkurrenskraftiga priser. För att detta ska vara möjligt måste det finnas stabila och långsiktiga spelregler för energimarknadens aktörer som ger förutsättningar för investeringar i produktions- och distributionssystem. Därtill är det en angelägen uppgift att säkerställa goda konkurrensförhållanden på energimarknaderna, och utskottet vill betona betydelsen av ett fortsatt arbete för att främja konkurrens och effektivitet såväl på elmarknaden som på andra energimarknader. Arbetet med att vidareutveckla den gemensamma nordiska elmarknaden, stärka överföringskapaciteten mellan länderna och främja en fortsatt integrering med övriga elmarknader inom Norden och EU är därför även fortsättningsvis angeläget. Vidare är olika åtgärder för att främja en fungerande konkurrens mellan olika uppvärmningssalternativ betydelsefulla.

För att Sverige ska kunna möta klimatförändringarna måste insatserna för att förbättra konkurrenskraften och försörjningstryggheten, som inledningsvis nämndes, förenas med en strävan mot ekologisk hållbarhet. I linje med denna uppfattning godkände riksdagen våren 2009 flera mål på energi- och klimatområdena. Dessa innebär bl.a. att andelen förnybar energi 2020 ska vara minst 50 % av den totala energianvändningen, att andelen förnybar energi i transportsektorn 2020 ska vara minst 10 %, att energianvändningen ska vara 20 % effektivare till 2020 och att utsläppen 2020 ska vara 40 % lägre än 1990. Genom de ambitiösa mål riksdagen fastställt och de satsningar som görs på förnybar energi och effektivare energianvändning kan ett hållbart samhälle främjas i kombination med att den svenska försörjningstryggheten stärks.

Utskottet övergår i det följande till att kommentera de här aktuella motionsyrkandena.

I några av motionerna, däribland i motionerna 2011/12:N268 (M), 2011/12:N409 (M), 2011/12:N404 (SD) och 2011/12:N406 (SD), framförs förslag som på olika sätt avser kärnkraftens roll i det framtida svenska energisystemet. Med anledning av dessa motioner vill utskottet först framhålla sin uppfattning att kärnkraften under överskådlig tid kommer att utgöra en viktig del av den svenska elproduktionen. Mot denna bakgrund beslutade riksdagen våren 2010 om förutsättningarna för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet. Genom kontrollerade generationsskiften kan såväl effekten som säkerheten upprätthållas. Beslutet innebar bl.a. att förbudet mot uppförande av nya reaktorer skulle tas bort samtidigt som det skapades förutsättningar för ett generationsskifte genom att eventuella nya

reaktorer ska ersätta de befintliga reaktorerna. Att detta beslut ligger fast bekräftades så sent som hösten 2010 av riksdagen med anledning av då aktuella motioner. Utskottet ser inget skäl för riksdagen att ompröva sin uppfattning. När det gäller frågan om statliga stöd eller subventioner till kärnkraft, som tas upp i motion 2011/12:N268 (M), har utskottet ingen annan uppfattning än motionärerna. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att riksdagen i samband med beslutet om kärnkraften våren 2010 uppmanade regeringen att återkomma med förslag om lagstiftning eller andra åtgärder med innebörden att statligt stöd för kärnkraften i form av direkta eller indirekta subventioner inte kan påräknas.

Motionerna 2011/12:N293 (M) och 2011/12:N364 (V), vari frågan om samägandet av den svenska energiproduktionen behandlas, bör kunna avslås av riksdagen med hänvisning till vad utskottet anförde hösten 2010 då ett likalydande förslag avslogs av riksdagen. Utskottet vill samtidigt erinra om vad som då påpekades om att förtroendefrågan kvarstår och att reaktorägarna har ett ansvar för att arbeta vidare med denna fråga.

När det gäller målet för energieffektivisering och behovet av olika åtgärder på området, vilket berörs i motionerna 2011/12:N343 (S), 2011/12:Fi241 (MP), 2011/12:N257 (MP) och 2011/12:N258 (M), vill utskottet erinra om att riksdagen våren 2009 godkände regeringens förslag om ett mål om 20 % effektivare energianvändning till 2020 liksom förslaget om att de vägledande målen om energieffektivisering till 2010 och 2016 ligger fast. Utskottet ser inget skäl för riksdagen att ompröva sitt tidigare beslut. I detta sammanhang vill utskottet även uppmärksamma att regeringen i budgetpropositionen för 2012 föreslagit att insatserna för energieffektivisering förlängs. Denna fråga återkommer utskottet till i avsnittet om anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi.

Även när det gäller vad som framförs i motionerna 2011/12:N343 (S), 2011/12:Fi241 (MP), 2011/12:N257 (MP), 2011/12:N260 (MP) och 2011/12:N415 (V) om behovet av olika åtgärder för att främja förnybar energi vill utskottet hänvisa till att det står bakom de beslut riksdagen tidigare har fattat. Riksdagen har, som nämnts i det föregående, bl.a. fastställt att andelen förnybar energi i Sverige ska vara minst 50 % av den totala energianvändningen 2020. Vidare har riksdagen godkänt ett mål för elcertifikatssystemet om en ökning av den förnybara elen med 25 TWh till 2020 jämfört med 2002 års nivå. Med anledning av vad som sägs i motion 2011/12:N257 (MP) om behovet av planeringsmål för alla förnybara energislag och i motion 2011/12:N260 (MP) om ett nationellt mål för biogasproduktionen till 2020 vill utskottet erinra om att Energimyndigheten har poängterat värdet av teknikneutrala mål.

Beträffande den svenska basindustrins energiförsörjning, vilken på olika sätt berörs i motionerna 2011/12:N217 (S), 2011/12:N266 (S) och 2011/12:N404 (SD), vill utskottet betona betydelsen av en energipolitik som tryggar tillgången på el och annan energi till internationellt konkurrenskraftiga

priser. Enligt utskottets uppfattning möjliggörs detta bäst genom en politik som främjar utbyggnad av förnybar energiproduktion samtidigt som ett kontrollerat generationsskifte av det svenska kärnkraftsbeståndet genomförs.

När det gäller vad som anförs i motion 2011/12:N205 (S) om behovet att införa ett mål om att direktverkande el som uppvärmningsform ska vara avvecklad senast 2020 vill utskottet framhålla sin uppfattning att detta framför allt kan främjas genom en god konkurrens på marknaden mellan olika uppvärmningsformer. Något mål om detta bör riksdagen dock inte fastställa.

Med anledning av vad som anförs i motion 2011/12:N343 (S) om nödvändigheten av en bred energipolitisk överenskommelse över blockgränserna vill utskottet framhålla att det givetvis välkomnar om fler partier ansluter sig till den energipolitiska överenskommelse som träffats. Där emot ser utskottet inget skäl för riksdagen att göra något uttalande med anledning av detta yrkande.

Enligt utskottets uppfattning överensstämmer åsikterna i motion 2011/12: MJ307 (KD) om hur energipolitiken bör föras väl med vad utskottet i olika delar ovan anfört. Motionen kan därigenom i allt väsentligt anses tillgodosedd, varför den avstyrks.

Med hänvisning till det anförda avstyrks samtliga här aktuella motioner i berörda delar.

Uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi

I motion 2011/12:N257 (MP) föreslås att riksdagen ska uppmana regeringen att ge Energimyndigheten i uppdrag att utreda när Sveriges energisystem kan vara helt baserat på förnybara energilag och lämna förslag på åtgärder som krävs för att nå detta mål. Enligt utskottets uppfattning har Sverige redan i dag mycket högt uppställda mål när det gäller förnybar energi. Riksdagen har bl.a. fastställt att andelen förnybar energi i Sverige ska vara minst 50 % av den totala energianvändningen 2020. Vidare har riksdagen godkänt ett mål för elcertifikatssystemet om en ökning av förnybar el med 25 TWh till 2020 jämfört med 2002 års nivå. Därutöver vill utskottet erinra om de långsiktiga prioriteringar som regeringen satt upp om att bl.a. avveckla användningen av fossila bränslen vid uppvärmning till 2020 och göra den svenska fordonsflottan oberoende av fossila bränslen till 2030.

Sammanfattningsvis anser utskottet att Sverige redan i dag således har mycket högt ställda ambitioner och mål när det gäller att öka användningen av förnybara energikällor i det svenska energisystemet, och ser mot den bakgrunden inget skäl för riksdagen att tillmötesgå motionärernas krav.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionsyrkandet.

Nationell strategi för biogas

I motion 2011/12:N260 (MP) förordas ett riksdagsuttalande om behovet av en helhetsstrategi för biogas, vilken bl.a. ska omfatta mål och åtgärder. Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet framhålla sin uppfattning att biogas kan spela en viktig roll i det svenska energisystemet för produktion av förnybart transportbränsle, el och värme. Som redovisats i det föregående har Energimyndigheten haft i uppdrag att, i samråd med Statens jordbruksverk och Naturvårdsverket, utveckla en sektorsövergripande biogasstrategi och föreslå åtgärder som bidrar till en ökad användning av biogas. Av budgetpropositionen för 2012 framgår att myndigheternas slutrapport remissbehandlades under våren 2011 och att de olika förslagen nu bereds inom Regeringskansliet. Utskottet ser ingen anledning för riksdagen att föregripa det pågående beredningsarbetet.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionen i här aktuell del.

Planeringsmål för solenergi

I några av de här aktuella motionerna argumenteras för inrättandet av olika produktions- eller planeringsmål för att främja solenergin. Utskottet vill med anledning av dessa motioner erinra om att elcertifikatssystemet är det huvudsakliga styrmedlet för att öka användningen av el från förnybara energikällor i Sverige. Detta system bygger på att de mest kostnadseffektiva investeringarna görs först. För vindkraften har riksdagen fastställt en planeringsram. Denna ram är dock inte ett utbyggnadsmål utan syftar till att synliggöra vindkraftsintressen i den fysiska planeringen och vid tillståndsprövning. Utskottet ser inte att det föreligger samma behov av en planeringsram för utbyggnaden av solenergin. När det gäller motionsyrkandena om att inrätta ett produktionsmål vill utskottet peka på att ett sådant i viss mån kan vara kontraproduktivt då elcertifikatssystemet, som ovan nämnts, bygger på att de mest kostnadseffektiva investeringarna ska göras först. Enligt utskottets uppfattning bör de statliga insatserna snarare inriktas på att få fram system där kostnaderna för att producera solenergianläggningar kan minskas för att därigenom förbättra solenergens möjligheter att konkurrera med annan energiproduktion.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 2011/12:N208 (MP), 2011/12:N231 (C) och 2011/12:N415 (V) i här aktuella delar.

Affärsverket svenska kraftnät

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner regeringens förslag till investeringsplan för perioden 2012–2014 för Svenska kraftnät och bemyndigar regeringen att för 2012 ge Svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen föreslagit. Vidare bemyndigar riksdagen regeringen att låta Svenska kraftnät förvärva statens andel av tillgångarna i Swe-Pol Link AB och därefter likvidera bolaget. Därtill avslår riksdagen en motion om kraftledningsprojektet Sydvästlänken. Utskottet vidhåller sin uppfattning att det inte är en uppgift för riksdagen att påbjuda vilken teknisk lösning som ska användas vid olika projekt eller sträckningar.

Jämför särskilt yttrande 1 (S).

Propositionen

Inledning

Svenska kraftnät har till uppgift att förvalta och driva stamnätet för el i Sverige, inklusive utlandsförbindelserna, samt att vara systemansvarig myndighet enligt ellagen. Verksamheten är i huvudsak uppdelad på affärsverksamhet och elberedskapsverksamhet. Svenska kraftnäts affärsverksamhet syftar till att på ett affärsmässigt sätt förvalta, driva och utveckla ett kostnadseffektivt, driftsäkert och miljöanpassat kraftöverföringssystem. Affärsverksamheten finansieras genom nät- och systemavgifter medan elberedskapen är anslagsfinansierad.

Svenska kraftnät redovisade en omsättning på 10 547 miljoner kronor 2010. Målet för 2010 var att Svenska kraftnät skulle uppnå en räntabilitet på justerat eget kapital på 6 %, att skuldsättningsgraden skulle uppgå till högst 60 % och att kostnadseffektiviteten skulle vara lika hög som i jämförbara företag. När det gäller kostnadseffektiviteten visar studier att Svenska kraftnät inom de flesta områden ligger i nivå med jämförda företag. Räntabiliteten på justerat eget kapital var 8,4 % 2010 och skuldsättningsgraden var 31 %. Resultatet för 2010 uppgick till 773 miljoner kronor.

Investeringsplan för 2012–2014

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för perioden 2012–2014 för Svenska kraftnät. Investeringsplanen överensstämmer med Svenska kraftnäts förslag till regeringen. Regeringen konstaterar att de väsentligt ökande investeringsvolymerna framöver dock ställer ökade krav på planering, analys av resursåtgång samt uppföljning och kontroll i verksamheten. Mot denna bakgrund avser regeringen att ge Svenska kraftnät i uppdrag att redovisa en utvecklad investerings- och finansieringsplan för kommande treårsperioder.

Förslaget till plan för perioden 2012–2014 omfattar åtgärder i stamnätet inklusive utlandsförbindelser och utrustning för elektronisk kommunikation. De planerade investeringarna under perioden beräknas uppgå till högst 11,4 miljarder kronor, varav 3 miljarder kronor avser 2012. Vissa projekt delfinansieras av kommuner och andra markägare som får frilagd mark för exploateringsändamål eller genom anslutningsavgifter till stamnätet. Vidare har Svenska kraftnät tillsammans med sina berörda utländska motsvarigheter under 2010 beviljats finansiellt stöd ur EU:s s.k. återhämtningsplan om stöd till energiinfrastrukturprojekt.

I propositionen redovisas översiktligt de 25 planerade investeringsprojekt som var för sig överstiger 100 miljoner kronor. Sedan föregående investeringsplan (2011–2013) har flertalet investeringar fått en ny kostnadsprognos. Vidare har sex nya investeringsprojekt tillkommit och fyra investeringsprojekt har utgått, antingen för att de slutförts eller för att de har senarelagts. Det största enskilda projektet är den s.k. Sydvästlänken (en ny likströmsförbindelse mellan Närke och Skåne och mellan Småland och södra Norge) där de svenska investeringskostnaderna beräknas till ca 8,3 miljarder kronor, varav 5,5 miljarder kronor beräknas belasta den kommande treårsperioden. Vidare pågår byggnation av Fenno-Skan 2 (en ny likströmsförbindelse mellan Sverige och Finland). Därutöver har en ny tredje 400 kV-ledning mellan Sverige och Finland i norr utretts. Den planerade investeringen har dock senarelagts och har därför utgått ur den nu aktuella investeringsplanen. Därtill har beslutats om en ny likströmsförbindelse mellan Sverige och Litauen, Nordbalt, vilken beräknas kunna tas i drift i slutet av 2015. Svenska kraftnät planerar även för en ny överföringsförbindelse till Kontinentaleuropa mot slutet av decenniet. Kostnaden för en ny sådan förbindelse bedöms vara ca 2 miljarder kronor, vilka dock inte beräknas börja falla ut under den kommande treårsperioden. Inom ramen för Stockholms Ström-projektet pågår och planeras ett antal större investeringar i Stockholmsområdet. Därtill medför effekthöjningarna i kärnkraftverken i Forsmark och Oskarshamn investeringsbehov i stamnätet för att tillkommande elproduktion ska kunna överföras. De omfattande byggnationerna av och planerna för vindkraftsparker innebär även ett utökad behov av investeringar i stamnätet. Vidare planerar Svenska kraftnät att ansluta Gotland till det svenska stamnätet genom två parallella 500 MW likströmslänkar, för att möjliggöra de utbyggnadsplaner som finns för vindkraft. För att höja driftsäkerheten finns en plan för förnyelse av transformator- och fördelningsstationer i stamnätet. Dessutom planeras för att ett nytt driftövervakningssystem tas i drift 2012.

Finansiella befogenheter för 2012

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2012 låta Svenska kraftnät ta upp lån i och utanför Riksgäldskontoret till ett sammanlagt belopp om högst 6 miljarder kronor. Dessutom bör regeringen bemyndigas att för 2012 låta Svenska kraftnät placera likvida medel i och

utanför Riksgäldskontoret. Regeringen bör även bemyndigas att för 2012 besluta om delägarlån om högst 300 miljoner kronor till förmån för bolag i vilka Svenska kraftnät förvaltar statens aktier. Därtill föreslås att regeringen bemyndigas att för 2012 besluta om förvärv och bildande av bolag som ska verka inom Svenska kraftnäts verksamhetsområde intill ett belopp om 10 miljoner kronor samt avyttra aktier intill ett belopp om 20 miljoner kronor.

Omstrukturering av Swe-Pol Link AB

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att låta Svenska kraftnät förvärva svenska statens andel av tillgångarna i Swe-Pol Link AB och därefter likvidera bolaget.

Swe-Pol Link AB är en koncern som äger och driver likströmsförbindelsen Swe-Pol Link mellan Sverige och Polen. Bolaget, som äger den del av likströmsförbindelsen som finns på svenskt och internationellt territorium, ägs till 51 % av den svenska staten genom Svenska kraftnät som förvaltar aktieinnehavet och till 49 % av det polska energiföretaget Polska Grupa Energetyczna S.A.

Omstruktureringen av ägandet för likströmsförbindelsen Swe-Pol Link planeras att ske genom att Svenska kraftnät från Swe-Pol Link AB förvärvar den norra delen av likströmsförbindelsen som löper internationellt samt anläggningarna i Sverige. Dessa delar av förbindelsen kommer enligt planerna i stället att ägas direkt av den svenska staten genom Svenska kraftnät. En avveckling av Swe-Pol Link AB planeras därefter att bli genomförd under 2012.

Denna omstrukturering kommer enligt regeringen att innebära en bättre utveckling och förvaltning av infrastrukturen och en förstärkning av den inre europeiska elmarknaden och att ägandet av förbindelsen blir mer i överensstämmelse med de krav som EU:s regelverk ställer.

Motionen

Enligt vad som anförs i motion 2011/12:N267 (S) bör riksdagen genom ett uttalande tydliggöra för regeringen vikten av att ny teknik (HVDC Light) används vid byggandet av Sydvästlänken.

Vissa kompletterande uppgifter

Statsrådet Anna-Karin Hatt svarade den 5 oktober 2011 på en fråga (fr. 2011/12:14) från Anita Brodén (FP) om hon avsåg att verka för att hela Sydvästlänken blir kabeldragen i stället för att – enligt nuvarande plan – dra en del som luftledning. I sitt svar betonade statsrådet att hon som minister inte har synpunkter i enskilda ärenden som hanteras av en myndighet.

Vidare framhölls att all utbyggnad av elnätet självklart måste ske med hänsyn till både människor och miljö, och att alla nya kraftledningar därför prövas enligt tillämpliga bestämmelser i miljöbalken och ellagen.

Energimarknadsinspektionen tillstyrkte den 9 november 2011 i ett yttrande att regeringen bifaller Svenska kraftnäts ansökan om nätkoncession för en ny likströmsförbindelse mellan Nässjö och Hörby, dvs. den första av de tre planerade delarna i Sydvästlänken. Den del av Sydvästlänken som ansökan avser går genom kommunerna Nässjö, Vaggeryd, Värnamo, Ljungby, Markaryd, Hässleholm och Hörby. Ledningen ska byggas med likströmsteknik och planeras som markkabel från Barkeryd till Nässjö, som luftledning i befintlig ledningsgata från Nässjö till Värnamo och som markkabel från Värnamo till Hurva. Vidare anser Energimarknadsinspektionen att beslutet ska villkoras med krav på att samråd hålls om ett antal känsliga områden som berörs av ledningen. Energimarknadsinspektionen avser nu att bereda den norra delen av Sydvästlänken (Nässjö–Hallsberg). Svenska kraftnät har ännu inte ansökt om tillstånd för Sydvästlänkens västra del, dvs. mellan Nässjö och den norska gränsen.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet behandlar först motionen som rör kraftledningsprojektet Sydvästlänken. Därefter behandlas frågorna om dels Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter, dels omstruktureringen av Swe-Pol Link AB.

Kraftledningsprojektet Sydvästlänken

Utskottet vill med anledning av motion 2011/12:N267 (S) erinra om att det vid upprepade tillfällen behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om valet av tekniklösning för Sydvästlänken. Vid det senaste tillfället, hösten 2010, framhöll utskottet (bet. 2010/11:NU3) enhälligt sin uppfattning att det inte är en uppgift för riksdagen att påbjuda vilken teknisk lösning som ska användas vid olika projekt eller sträckningar. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Med hänvisning det anförda avstyrks nämnda motion.

Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter

Förslaget till investeringsplan för perioden 2012–2014 som förelagts riksdagen för godkännande beräknas till högst 11,4 miljarder kronor, varav 3 miljarder kronor under 2012. Som utskottet tidigare har kunnat konstatera pågår för närvarande en period med omfattande om- och nybyggnation av stamnätet. Den föreslagna planen betyder fortsatt höga investeringsvolymerna de kommande åren för att öka överföringskapaciteten, förbättra driftsäkerheten, förnya befintliga anläggningar och ansluta ny elproduktion.

Sydvästlänken, kan utskottet konstatera, står för en betydande del av investeringskostnaderna under den kommande treårsperioden då projektet utgör närmare 50 % av de totala beräknade investeringskostnaderna. Som utskottet tidigare gett uttryck för är det angeläget att förstärka överföringsförbindelserna för att vidareutveckla såväl den svenska som den gemensamma nordiska elmarknaden samtidigt som försörjningstryggheten ökar och driftsäkerheten i stamnätet stärks. Likaså är en förstärkning av stamnätet en förutsättning för den planerade utbyggnaden av förnybar energi, inte minst vad gäller vindkraften. Mot bakgrund av de ökande investeringsvolymerna ser utskottet det som välavvägt att, som aviseras i propositionen, regeringen ska ge Svenska kraftnät i uppdrag att redovisa en utvecklad investerings- och finansieringsplan för kommande treårsperioder.

Utskottet vill i detta sammanhang även uppmärksamma behovet av en utbyggd och förstärkt överföringskapacitet inom landet för att neutralisera de negativa effekter, inte minst i landets södra delar, som införandet av olika elområden (prisområden) har fört med sig. Utskottet vill mot denna bakgrund framhålla behovet av att sådana projekt som kan minska s.k. flaskhalsar i överföringssystemet genomförs. Ur detta perspektiv är Sydvästlänken ett angeläget projekt.

Utskottet har sammanfattningsvis inget att erinra mot den föreslagna investeringsplanen och tillstyrker därmed propositionen i denna del. Detsamma gäller det förslag som läggs fram i propositionen om Svenska kraftnäts finansiella befogenheter för 2012. Även detta förslag tillstyrks följaktligen.

Omstrukturering av Swe-Pol Link AB

När det gäller förslaget om en omstrukturering av Swe-Pol Link AB avvisar utskottets uppfattning inte från den som redovisas i propositionen. Utskottet tillstyrker därför att riksdagen, i enlighet med vad som föreslås i propositionen, bemyndigar regeringen att låta Svenska kraftnät förvärva svenska statens andel av tillgångarna i Swe-Pol Link AB och därefter likvidera bolaget.

Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen inom utgiftsområde 21 Energi i enlighet med vad utskottet föreslår och som framgår av bilaga 3. Utskottets förslag till anslag överensstämmer med regeringens förslag. Riksdagen fastställer även avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften och godkänner de förslag om bemyndiganden som läggs fram i propositionen. Slutligen avslår riksdagen de här aktuella motionsyrkandena.

Jämför särskilda yttrandena 2 (S), 3 (MP), 4 (SD) och 5 (V).

Inledning

Utskottet redogör i det följande för regeringens förslag om anslag och bemyndiganden avseende olika verksamheter och områden som ingår i utgiftsområde 21 Energi och motsvarande förslag i motioner (se bilaga 2). Regeringens och oppositionspartiernas förslag redovisas övergripande.

Propositionen

Regeringens förslag till utgiftsram för 2012 uppgår till 2 872 519 000 kr, fördelade på 12 anslag. Enligt förslaget i propositionen kompletteras 9 av anslagen med bemyndiganden för regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser vilka leder till utgifter de kommande åren. Dessutom föreslår regeringen att riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften för 2012.

Anslaget Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader (1:1) beräknas till drygt 264 miljoner kronor 2012. Från anslaget finansieras, förutom Energimyndighetens förvaltningskostnader, Fjärrvärmenämnden och provning och märkning av energirelaterad utrustning. Enligt regeringens förslag ökas förvaltningsanslaget med dels 17 miljoner kronor för att finansiera nya uppgifter vid myndigheten som följer av genomförandet av EU:s förnybarhetsdirektiv samt utökade arbetsuppgifter inom området för internationella klimatinsatser, dels 7 miljoner kronor för förvaltningsuppgifter som rör myndighetens energiberedskapsverksamhet.

Från anslaget Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. (1:2), som är beräknat till 140 miljoner kronor för 2012, finansieras bidrag för kommunal energi- och klimatrådgivning, utbildning av och information till energi- och klimatrådgivare samt stöd till regionala energikontor och utvecklingsinsatser för länsstyrelsernas energiomställningsarbete. Anslaget används även till insatser för informationsspridning, utveckling och spridning av verktyg och metoder, vissa utredningsinsatser samt utbildning om energieffektiv teknik. I budgetpropositionen för 2010 avsattes medel t.o.m. 2012 för dessa insatser. I budgetpropositionen för 2012 före-

slås att insatserna förlängs t.o.m. 2014. Vidare föreslås i propositionen att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för nyssnämnda anslag besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 miljoner kronor 2013 och 2014.

Anslaget Insatser för uthållig energianvändning (1:3), vilket beräknas till drygt 118 miljoner kronor 2012, avser bidrag till teknikupphandling för att utveckla och introducera ny energieffektiv teknik på marknaden samt kompletterande stöd till marknadsintroduktion av energieffektiv teknik. Anslaget får även användas för informations-, utvecklings- och demonstrationsinsatser som gäller konvertering mellan olika system för uppvärmning. Dessutom får anslaget användas för genomförandet av EG-rättsakter samt annat internationellt samarbete inom energieffektiviseringsområdet. I budgetpropositionen för 2010 avsattes medel för dessa insatser t.o.m. 2012. I budgetpropositionen för 2012 föreslås att insatserna för teknikupphandling och marknadsintroduktion av energieffektiv teknik samt för genomförandet av EU-rättsakter inom energieffektiviseringsområdet och internationellt samarbete inom anslaget förlängs under 2013 och 2014. Därtill föreslås ett bemyndigande som innebär att regeringen får besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 miljoner kronor 2013 och 2014.

Under anslaget Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft (1:4), vilket beräknas till 70 miljoner kronor 2012, finansieras bidrag till teknikutveckling och marknadsintroduktion av storskaliga vindkraftstillämpningar. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 50 miljoner kronor 2013. Efter 2012 beräknas anslaget inte tillföras några medel. Riktlinjer för stödperioden 2008–2012 lades fast genom beslut om propositionen Miljövänlig el med vindkraft (prop. 2005/06:143, bet. 2005/06:NU21).

Anslaget Energiforskning (1:5) används för att finansiera forsknings-, utvecklings-, demonstrations- och kommersialiseringsinsatser på energiområdet. Anslaget används även för bidrag för att främja utvecklingen av ny teknik som baseras på förnybara energislag och effektiv energianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskalanläggningar. För 2012 beräknas anslaget till ca 1 311 miljoner kronor. Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att under 2012 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 278 miljoner kronor under perioden 2013–2015.

Från anslaget Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket (1:6) finansieras statens åtaganden om ersättning av vissa merkostnader som uppstår till följd av att driften av de två kärnkraftsreaktorerna vid Barsebäcksverket upphört. Anslaget beräknas till 187 miljoner kronor 2012.

Anslaget Planeringsstöd för vindkraft m.m. (1:7), vilket beräknas till 15 miljoner kronor 2012, avser ekonomiskt stöd till kommuner, kommunala och regionala samverkansorgan samt länsstyrelser i syfte att genomföra planeringsinsatser för vindkraft och underlätta för vindkraftens utveckling. Regeringen föreslår att insatserna för nätverket för vindbruk ska förlängas och beräknar anslaget till 15 miljoner kronor per år för perioden 2013–2015. Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att under 2012 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 miljoner kronor 2013.

Anslaget Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader (1:8) beräknas till drygt 96 miljoner kronor 2012. Enligt förslaget i propositionen tillförs Energimarknadsinspektionen 5 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012 för att finansiera tillkommande arbetsuppgifter som följer av dels EU-förordningen om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi, dels EU:s s.k. tredje inremarknadspaket för el- och naturgas.

Anslaget Energiteknik (1:9) används för att stimulera spridningen av vissa energipolitiska lösningar som bedöms ha positiva effekter på klimatet och beräknas till 120 miljoner kronor 2012. Förslaget i propositionen innebär att anslaget tillförs 60 miljoner kronor mer 2012 i förhållande till vad som beräknades i 2011 års budgetproposition samt beräknas till 60 miljoner kronor 2013. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 160 miljoner kronor 2013 och 2014.

Under anslaget Elberedskap (1:10) anvisas medel till Svenska kraftnät för elberedskaps- och dammsäkerhetsåtgärder. Finansieringen av åtgärder som genomförs enligt elberedskapslagen (1997:288) sker genom att den som innehar nätkoncession enligt ellagen (1997:857) betalar en avgift. Åtgärder som finansieras från anslaget, vilket uppgår till motsvarande belopp som avgiftsuttaget, syftar till att tillgodose elförsörjningen i landet vid höjd beredskap. I propositionen beräknas anslaget till 255 miljoner kronor 2012. Därtill föreslås i propositionen att riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften, som tas ut i enlighet med elberedskapslagen, till högst 255 miljoner kronor 2012. Dessutom föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för anslaget besluta om beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 290 miljoner kronor under perioden 2013–2016.

Anslaget Energieffektiviseringsprogram (1:11) avser ett femårigt program för energieffektivisering (2010–2014). Via anslaget finansieras ett förstärkt regionalt och lokalt energi- och klimatarbete, särskilt kommuners och landstings arbete med energieffektivisering i enlighet med energieffektiviseringsstöd, länsstyrelsernas arbete med regionala klimat- och energistrategier samt regionala samverkansprojekt. Vidare finansierar anslaget förstärkta insatser för information, rådgivning, teknikupphandling och marknadsintroduktion, nätverksaktiviteter samt ett stödsystem med energikart-

läggningscheckar. Anslaget beräknas till 270 miljoner kronor 2012. Därtill föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 500 miljoner kronor 2013 och 2014.

Anslaget Avgifter till internationella organisationer (1:12) finansierar förutom avgifter till internationella organisationer även vissa utgifter för internationellt samarbete på energiområdet. För 2012 beräknas anslaget till drygt 25 miljoner kronor. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 miljoner kronor 2013 och 2014.

Motionerna

Företrädare för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet har i olika motioner föreslagit andra ramar för utgiftsområdet och en annan fördelning på anslagsnivå än vad regeringen föreslagit. Nedan redogörs kortfattat för respektive partis förslag för utgiftsområde 21 Energi.

Företrädare för Socialdemokraterna redovisar i kommittémotion 2011/12:N347 sin uppfattning om vilka prioriteringar som bör göras inom utgiftsområde 21 Energi. I motionen förordas att det upprättas ett nytt anslag – Stöd till investeringar i solenergi (99:1) – och att det anvisas 100 miljoner kronor till anslaget 2012. Motionärerna betonar bl.a. att investeringar i solvärme och solet rönt stort intresse och att det är en viktig framtidsmarknad för svenska företag. I övrigt innebär förslaget inga avvikelser i förhållande till vad regeringen föreslagit för 2012.

Företrädare för Miljöpartiet redogör i kommittémotion 2011/12:N418 för sin uppfattning om vilka prioriteringar som bör göras inom utgiftsområde 21 Energi och lägger fram förslag om anslagsfördelningen. I motionen förordas ett ökat stöd till landets energirådgivare och det föreslås att anslaget Regionala och lokala insatser för energieffektivisering (1:2) höjs med 160 miljoner kronor 2012 i förhållande till vad regeringen föreslagit. Vidare vill man stärka förutsättningarna för att bygga vindkraftverk och föreslår 25 miljoner kronor mer än regeringen 2012 till anslaget Planeringsstöd för vindkraft m.m. (1:7). Dessutom vill man tillföra anslaget Energiteknik (1:9) 15 miljoner kronor mer än regeringen 2012 som ska användas till stöd för installation av solceller. Därutöver föreslås för 2012 att ett antal nya anslag upprättas och anvisas medel. Motionärerna vill bl.a. ge fortsatt stöd för installation av solvärme (dvs. anslag 1:8 år 2011) och föreslår att 25 miljoner kronor anvisas till ett anslag för stöd för installation av solvärme (99:2). Vidare förordas att stödet till hushåll för konvertering från direktverkande elvärme återinförs och att 100 miljoner kronor anvisas ett nytt anslag – Stöd för konvertering från direktverkande elvärme (99:3). Därtill förordas en statlig satsning på ny energiteknik som ska finansiera

uppstart och utveckling av ny industri och framtagande av pilotanläggningar för att demonstrera den nya tekniken. För detta ändamål föreslås att det upprättas ett nytt anslag – Utvecklingskapital för energiteknik (99:4) – och att det anvisas 50 miljoner kronor till anslaget. Motionärerna vill även att statsmakterna ska öka ansträngningarna att få ut mer energieffektiva och miljövänliga varor på marknaden genom offentlig upphandling. För detta ändamål upprättas ett nytt anslag – Riktad offentlig upphandling (99:5) – vilket anvisas 100 miljoner kronor. Därtill vill motionärerna införa ett stöd för biogasproduktion från gödsel, ett s.k. metangasreduceringsstöd. Detta stöd ska ges till mindre gårdar som producerar bioenergi av gödsel, och stödet ska uppgå till 20 öre per kWh producerad gas som produceras från gödsel. För att finansiera metangasreduceringsstödet förespråkas att 140 miljoner kronor anvisas ett nytt anslag – Stöd till biogas av gödsel (99:6). För att ytterligare främja biogasen föreslås ett stöd till mackar som installerar pumpar för biogas. Enligt motionärerna bör stödet uppgå till 50 % av installationskostnaden. För detta ändamål anvisar motionärerna 50 miljoner kronor till ett nytt anslag, Mackstöd för biogas (99:7). Sammantaget innebär förslagen i motionen att utgiftsområde 21 Energi för 2012 beräknas till 665 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit. För åren 2013 och 2014 förordar motionärerna, förutom till de tidigare redovisade anslagen, mer resurser än vad regeringen beräknat även till anslagen Insatser för uthållig energianvändning (1:3) och Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft (1:4). Dessutom vill motionärerna under åren 2013 och 2014 inrätta ytterligare stödformer, dels ett program – Egen el – för att öka människors makt över den egna energisituationen, dels ett energieffektiviseringsprogram för företag, där stödet ges i form av en skatte-reduktion.

Företrädare för Sverigedemokraterna har i kommittémotion 2011/12:N421 föreslagit att anslagen Energiforskning (1:5) och Energieffektiviseringsprogram (1:11) ökas med 82 miljoner kronor respektive 30 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Förslagen syftar till att skynda på den övergripande, långsiktiga målsättningen om ett Sverige fritt från oljeberoende och andra fossila bränslen, anför det.

I partimotion 2011/12:N367 (V) redogör företrädare för Vänsterpartiet för sina prioriteringar inom utgiftsområde 21 Energi. I motionen föreslås en ökning av anslaget Energiteknik (1:9) med 120 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Denna ökning ska nyttjas för att stimulera användningen av exempelvis solceller och biogas, och motiveras med att satsningar på klimatvänlig energiteknik är nödvändiga för att kunna genomföra en grön omställning i samhället. Vidare förordas en ökning av anslaget Energieffektiviseringsprogram (1:11) med 600 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Förstärkningen ska användas till att finansiera och utveckla två stödformer som avvecklas i och med 2012 års budgetproposition. För 2012 ska det enligt förslaget användas dels 100 miljoner kronor till att finansiera stöd till installation av solenergi, dels 500 miljo-

ner kronor för stöd till konvertering från direktverkande el. Därutöver vill motionärerna slå ihop anslagen Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft (1:4) och Planeringsstöd för vindkraft m.m. (1:7) för att upprätta ett nytt anslag, Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft på land och till havs (99:8). Till detta nya anslag överförs 70 respektive 15 miljoner kronor från de nyssnämnda anslagen samt tillförs ytterligare 560 miljoner kronor för 2012. Inom ramen för det nya anslaget ska ett branschprogram inrättas för att främja forskning och utveckling, marknadsintroduktion och informationsinsatser om, huvudsakligen, havsbaserad vindkraft. Sammantaget innebär förslagen i motionen att utgiftsområdet beräknas till närmare 1,3 miljarder kronor mer 2012 än vad regeringen föreslagit.

Även i kommittémotion 2011/12:N415 (V) redogör företrädare för Vänsterpartiet för de satsningar på sol- och vindenergi som förordas. Motionärerna förespråkar bl.a. ett riksdagsuttalande om att stödet till installation av solvärme och solexel både ska förlängas och utökas. För detta stöd bör det avsättas 300 miljoner kronor för perioden 2012–2014 anförs det. Vidare förordas ett riksdagsuttalande om behovet av satsningar på vindkraftsindustrin. För att främja forskning och utveckling samt marknadsintroduktion av vindkraft förespråkas satsningar på 1 760 miljoner kronor för perioden 2012–2014.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i det föregående redovisat sin syn på energipolitikens inriktning, vilken överensstämmer med regeringens. Förslagen i budgetpropositionen om anslag inom utgiftsområde 21 Energi är beräknade med utgångspunkt i denna syn.

Utskottet har tidigare, genom ett yttrande till finansutskottet i form av ett protokollsutdrag, tillstyrkt regeringens förslag till ram för utgiftsområdet, och riksdagen fastställde genom beslut den 23 november 2011 de ekonomiska ramarna för de olika utgiftsområdena (bet. 2011/12:FiU1). Förutsättningen för den fortsatta beredningen i utskottet är därmed att ramen för utgiftsområde 21 Energi har fastställts till närmare 2,9 miljarder kronor för 2012. I det följande har utskottet att ta ställning till de olika anslagen inom utgiftsområdet samt de övriga förslag som läggs fram i propositionen och som behandlas i detta avsnitt.

Utskottet kan konstatera att regeringens förslag sammantaget innebär att utgiftsområde 21 tillskjuts ungefär lika mycket resurser som under föregående budgetår. Som framgår av de tidigare redovisade motionerna och tabellen i bilaga 2 har i budgetförslag från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet förordats ökade medel till utgiftsområde 21 Energi och en annan fördelning på anslagsnivå än vad regeringen föreslagit. Utskottet vill mot denna bakgrund och före behandlingen av de enskilda anslagen framhålla att det givetvis finns många områden inom utgiftsområde 21 där ytterligare medel skulle kunna komma

till användning. En ansvarsfull politik, som tar ansvar för de offentliga finanserna, innebär dock att det måste göras avvägningar mellan olika områden.

Förslaget i propositionen innebär bl.a. att ca 26 miljoner kronor mer tillförs anslaget Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader (1:1) 2012 i förhållande till 2011. Vidare tillförs Energimarknadsinspektionens förvaltningsanslag (1:8) 5 miljoner kronor per år från och med 2012. Utskottet ser de ökade anslagen som motiverade mot bakgrund av de nya och utökade arbetsuppgifter som myndigheterna erhåller.

Utskottet välkomnar förslaget i propositionen som innebär att de insatser för energieffektivisering som görs inom ramen för anslaget för regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. (1:2) och anslaget för insatser för uthållig energianvändning (1:3) förlängs under 2013 och 2014. Utskottet instämmer således i regeringens bedömning att det är angeläget att bidra med fortsatt finansiering till bl.a. den kommunala energi- och klimatrådgivningen, stödet för teknikupphandling och marknadsintroduktion av energieffektiv teknik samt för genomförandet av EU-rättsakter inom energieffektiviseringsområdet. När det gäller de föreslagna nivåerna för 2012 för de nyssnämnda anslagen har utskottet inget att invända.

Dessutom medför förslaget i propositionen att anslaget för energiforskning (1:5) tillförs 10 miljoner kronor per år under perioden 2012–2014 för att öka kunskapen om s.k. smarta nät. Utskottet är positivt till en sådan satsning och vill i detta sammanhang framhålla inte bara de fördelar som en utveckling på detta område kan ha för enskilda elkunder och för det svenska elsystemet i stort, utan även att tekniska landvinningar också kan vara till gagn för svensk export. Därtill innebär förslaget i propositionen att anslaget för energiforskning (1:5) tillförs ytterligare resurser under perioden 2013–2015 för att stärka insatserna för kommersialisering, utveckling och demonstration inom energiområdet. Detta görs för att möjliggöra långsiktiga satsningar såsom större demonstrationsanläggningar och för att stärka det svenska deltagandet i EU:s strategiska energiplan. Även detta välkomnas av utskottet, som bejakar åtgärder som syftar till att underlätta demonstration och kommersialisering av ny teknik.

För att förlänga stödet för utökad produktion, distribution och användning av biogas och andra förnybara gaser föreslås i propositionen att anslaget för energiteknik (1:9) tillförs 60 miljoner kronor per år under 2012 och 2013. Därutöver innebär förslaget i propositionen att insatserna för nätverket för vindbruk, vilka finansieras genom anslaget för planeringsstöd för vindkraft m.m. (1:7), förlängs och att 15 miljoner kronor per år tillförs under perioden 2012–2015. Enligt utskottets uppfattning ligger båda dessa förslag väl i linje med de mål som fastställts om att till 2020 öka andelen förnybar energi i transportsektorn och öka andelen förnybar energi av den totala energianvändningen.

Sammanfattningsvis ansluter sig utskottet till regeringens förslag till anslag m.m. för utgiftsområde 21 Energi. Det innebär att utskottet tillstyrker de av regeringen föreslagna anslagen för budgetåret 2012 inom utgiftsområdet. Likaså tillstyrks de övriga här aktuella förslagen till riksdagsbeslut som lagts fram i budgetpropositionen. Samtliga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Mål och riktlinjer för energipolitiken, punkt 1 (S)

av Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örn-fjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S) och Inge-mar Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:N217 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),
2011/12:N266 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S) och
2011/12:N343 av Lars Johansson m.fl. (S) yrkandena 1–4 och 7 samt
avslår motionerna

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 20,
2011/12:MJ307 av Emma Henriksson (KD) yrkandena 9–11,
2011/12:N205 av Jasenko Omanovic (S),
2011/12:N257 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3–5,
2011/12:N258 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1,
2011/12:N260 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 2,
2011/12:N268 av Jenny Petersson m.fl. (M),
2011/12:N293 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M),
2011/12:N364 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 5,
2011/12:N404 av Lars Isovaara m.fl. (SD),
2011/12:N406 av Erik Almqvist och Josef Fransson (båda SD),
2011/12:N409 av Edward Riedl (M) och
2011/12:N415 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi socialdemokrater förordar en energipolitik som bidrar till en omställning av dagens energisystem till att bli långsiktigt hållbart. I motion 2011/12: N343 (S) redovisas ett tydligt alternativ till den energipolitik som nu förs och klargörs för den inriktning vi anser bör vara vägledande för hur energipolitiken ska drivas. Som framgår av nyssnämnda motion vill vi trygga den svenska tillgången på el och annan energi samtidigt som energisystemet ställs om till att bli långsiktigt ekologiskt och ekonomiskt hållbart.

Målet för energipolitiken måste vara att trygga tillgången på el och annan energi med en energiproduktion som har låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat, och att göra det på internationellt konkurrenskraftiga villkor. Vi ser stora möjligheter att genom investeringar i förnybar energiproduktion skapa nya arbetstillfällen och stärka den svenska industrins konkurrenskraft. Sveriges unika förutsättningar i form av god tillgång på vind, vatten och skog är gynnsamma förutsättningar som bör tillvaratas. Förutom investeringar i förnybar energiproduktion är energieffektivisering av stor betydelse för att skapa ett långsiktigt hållbart energisystem. Vi förordar en mer ambitiös och offensiv politik än den regeringen bedriver. Detta tydliggörs bl.a. genom att vi förespråkar högre mål än regeringen när det gäller energieffektivisering, och vi anser att energianvändningen i Sverige kan bli 25 % effektivare till 2020, vilket kan jämföras med regeringens mål på 20 %. Vi är också, som vi i andra sammanhang gett uttryck för, skeptiska till regeringens sätt att beräkna energieffektiviseringen. För att skynda på energieffektiviseringen vill vi bl.a. pröva ett system med s.k. vita certifikat. Riksdagen bör genom ett uttalande tydliggöra för regeringen med vilken inriktning den svenska energipolitiken bör föras. I detta inbegrips vad vi ovan anför, vilket är i linje med vad som förs fram i motion 2011/12:N343 (S) om vikten av ett hållbart energisystem, behovet av investeringar i förnybara energikällor och nödvändigheten av energieffektivisering för såväl hushåll som industri och offentliga byggnader.

Vidare vill vi understryka betydelsen av att Sverige har en god tillgång på el till konkurrenskraftiga priser. Detta är av stor betydelse för inte minst sysselsättningen inom den svenska elintensiva industrin. För att möjliggöra detta krävs enligt vår mening en bred energipolitisk blocköverskridande överenskommelse. Endast genom tydliga och långsiktiga spelregler kan förutsättningar för investeringar inom energisektorn skapas. Riksdagen bör därför, i enlighet med vad som anförs i motion 2011/12:N343 (S), uppmana regeringen att inleda förhandlingar för en blocköverskridande energiöverenskommelse.

Det ovan sagda ligger även i linje med vad som anförs i motionerna 2011/12:N217 (S) och 2011/12:N266 (S) om dels behovet av en ansvarsfull, stabil och långsiktig energipolitik för att tillgodose den svenska elintensiva basindustrins behov, dels nödvändigheten av investeringar i en konkurrenskraftig elproduktion. Även dessa motioner kan anses tillgodosedda genom det riksdagsuttalande vi förordar, och motionerna tillstyrks således. Enligt vår mening måste energipolitiken borga för att Sverige har ett överskott av el, vilket är till fördel för både klimatet och industrins konkurrenskraft. Vi vill här även ta tillfället i akt att erinra om det uttalande riksdagen gjorde hösten 2008 (bet. 2008/09:NU8) om att regeringen bör granska effekterna av olika klimat- och energipolitiska styrmedel för den internationellt konkurrensutsatta elintensiva industrin. Trots att ett enhälligt näringsutskott stod bakom denna uppmaning och trots att tre år har

förflutit har regeringen ännu inte återkommit till riksdagen i denna fråga. Enligt vår mening visar detta tydligt att den nuvarande regeringen inte tar frågan om den svenska basindustrins konkurrenskraft på allvar.

Med anledning av de här aktuella motionerna vari kärnkraftens framtid berörs – 2011/12:N268 (M), 2011/12:N404 (SD), 2011/12:N406 (SD) och 2011/12:N409 (M) – vill vi framhålla vår uppfattning att kärnkraften successivt bör fasas ut och ersättas med förnybara energislag. Vi delar således inte den uppfattning som förs fram i dessa motioner. Enligt vår mening bekräftar även den internationella utvecklingen behovet av att kärnkraften ersätts med mer långsiktigt hållbara alternativ. Kärnkraftsutvecklingen bör dock ske på ett sådant sätt att den inte äventyrar konkurrenskraften för den svenska industrin.

Vi delar däremot uppfattningen som förs fram i motionerna 2011/12:N293 (M) och 2011/12:N364 (V) om att samägandet inom kärnkraftsindustrin bör begränsas men anser inte att dessa motioner i nuläget bör leda till någon åtgärd från riksdagens sida.

När det gäller övriga här aktuella motionsyrkanden vill vi göra följande förtydliganden. Vi delar den åsikt som förs fram i motionerna 2011/12:Fi241 (MP) och 2011/12:N257 (MP) om att målsättningen bör vara att skapa ett energisystem baserat på helt förnybara energislag. Enligt vår mening är en rimlig målsättning att försöka skapa ett energisystem baserat helt på förnybara energislag till 2050. För att möjliggöra detta krävs en rad olika åtgärder. Vidare finns det behov av att tydliggöra målsättningarna för olika energislag. Vår uppfattning i dessa frågor tydliggörs ytterligare i de efterföljande ställningstaganden vi gör i detta betänkande. När det gäller utbyggnadstakten av förnybar energi är det vår uppfattning, som vi även redovisat i andra sammanhang, att målet för elcertifikatssystemet bör utvidgas till 30 TWh ny förnybar el till 2020. Vår uppfattning i denna fråga överensstämmer således med vad som förs fram i motion 2011/12:N415 (V) om att målet för elcertifikatssystemet bör höjas. Mot bakgrund av att riksdagen nyligen hanterat denna fråga (bet. 2011/12:NU6) avstår vi dock från att tillstyrka förslaget i detta sammanhang.

Vi instämmer i den grundläggande uppfattning som förs fram i motion 2011/12:N205 (S) om behovet att avskaffa direktverkande el som uppvärmningsform men anser inte att det i nuläget behövs något riksdagsuttalande i frågan.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks motionerna 2011/12:N217 (S), 2011/12:N266 (S) och 2011/12:N343 (S) i berörda delar. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

2. Mål och riktlinjer för energipolitiken, punkt 1 (MP)

av Jonas Eriksson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 20,

2011/12:N257 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3–5,

2011/12:N258 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1 och

2011/12:N260 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 2 och

avslår motionerna

2011/12:MJ307 av Emma Henriksson (KD) yrkandena 9–11,

2011/12:N205 av Jasenko Omanovic (S),

2011/12:N217 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),

2011/12:N266 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),

2011/12:N268 av Jenny Petersson m.fl. (M),

2011/12:N293 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M),

2011/12:N343 av Lars Johansson m.fl. (S) yrkandena 1–4 och 7,

2011/12:N364 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 5,

2011/12:N404 av Lars Isovaara m.fl. (SD),

2011/12:N406 av Erik Almqvist och Josef Fransson (båda SD),

2011/12:N409 av Edward Riedl (M) och

2011/12:N415 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Miljöpartiet har i partimotionerna 2011/12:Fi241 och 2011/12:N257 presenterat ett tydligt alternativ till den energipolitik som regeringen för och samtidigt förslagit en rad åtgärder för att ställa om det svenska energisystemet till vad som är långsiktigt ekonomiskt och ekologiskt hållbart. I likhet med vad som anförs i nyssnämnda motioner är det min uppfattning att målet för energipolitiken bör vara att ställa om energisystemet till att baseras helt på förnybara energikällor som används på ett hållbart sätt. Utifrån den kunskap vi i dag besitter bör det vara ett rimligt mål att Sverige ska kunna ha ett energisystem helt baserat på förnybara energislag senast 2030. För att Sverige ska kunna nå detta mål krävs emellertid dels att energin används klokare än vad som sker i dag, dels att de förnybara energikällorna byggs ut i en snabbare takt än vad som nu är fallet. Det är uppenbart att det finns en stor potential för energieffektiviseringar och stora möjligheter att minska energianvändningen i Sverige. Dessvärre innebär det nu gällande svenska målet om 20 % energieffektivisering till 2020 sannolikt att energianvändningen ökar genom att den ekonomiska tillväxten kan antas bli större än effektiviseringsmålet. Som framförs i motio-

nera 2011/12:N257 (MP) och 2011/12:N258 (MP) bör Sveriges mål för energieffektivisering med 20 % till 2020 omformuleras så att det innebär en minskning av energianvändningen i absoluta tal. Endast därigenom kan en reell minskning av energianvändningen åstadkommas.

Vidare anser jag, i överensstämmelse med vad som anförs i motion 2011/12:N257 (MP), att utbyggnadstakten för förnybara energikällor bör fördubblas fram till 2020 i förhållande till den nivå som regeringen planerar för. Det skulle betyda en utbyggnadstakt på 2–3 % per år, dvs. samma nivå som under perioden 1970–2010, i stället för de 1,2 % som regeringens planer innebär. Sverige har stora tillgångar av förnybara energislag i form av redan exploaterade älvar, skogar och jordbruk som ger biobränslen och utomordentliga vindlägen. Även solenergi kan ge ett betydande bidrag, och på längre sikt finns goda möjligheter för vågkraft och annan ny teknik. Dessa goda förutsättningar bör tas till vara. En viktig del i arbetet med att öka andelen förnybar energi i Sverige är att tydliggöra vilka mål som bör gälla för utbyggnaden av olika förnybara energislag. I dag är det dessvärre bara för vindkraften som det har fastställts ett planeringsmål. Mål behövs emellertid även för de andra energislagen för att effektiva styrmedel ska kunna utformas, men även för att utbyggnaden ska kunna ske inom ramen för vad som är hållbart. I linje med detta och i överensstämmelse med vad som anförs i motion 2011/12:N260 (MP) anser jag att ett nationellt mål om en årlig biogasproduktion till 2020 bör fastställas. Som framhålls i nyssnämnda motion är ett nationellt produktionsmål för biogas om 20 TWh senast 2020 rimligt. När det gäller målet för elcertifikatssystemet till 2020, som berörs i motion 2011/12:N415 (V), vill jag framhålla att jag delar uppfattningen om att detta mål bör revideras. Som jag i andra sammanhang framfört är det rimligt att målet för elcertifikatssystemet höjs till 30 TWh ny förnybar el till 2020. Mot bakgrund av att riksdagen nyligen har hanterat denna fråga (bet. 2011/12:NU6) avstår jag dock från att tillstyrka förslaget i detta sammanhang.

Sammanfattningsvis anser jag således att riksdagen, med hänvisning till ovan nämnda motioner, bör uppmana regeringen att återkomma med förslag som innebär att det svenska energisystemet kan baseras helt på förnybara energikällor senast 2030. I detta inbegrips bl.a. att omformulera målet för minskad energianvändning i Sverige i överensstämmelse med vad som ovan anförts, att fördubbla utbyggnadstakten av förnybara energislag och att införa planeringsmål för samtliga förnybara energislag.

Med anledning av de här aktuella motionerna vari kärnkraftens framtid berörs – 2011/12:N268 (M), 2011/12:N404 (SD), 2011/12:N406 (SD) och 2011/12:N409 (M) – vill jag framhålla den osäkerhet som kärnkraften medför. Kärnkraften är en icke förnybar energikälla som innebär risker för hälsa och miljö under hela kedjan från uranbrytning till slutförvaring av det utbrända kärnbränslet. Dessutom tränger investeringar i kärnkraft undan investeringar i energieffektivisering, vindkraft, bioenergi, solenergi och annan ny teknik. Det sagda innebär att jag inte delar de uppfattningar

som förs fram i de här aktuella motionerna om behovet av att satsa på kärnkraft, utan jag anser att de svenska kärnkraftsreaktorerna ska tas ur drift i takt med att de inte behövs för energiförsörjningen i Sverige. Det elöverskott som väntas uppstå under kommande år bör användas för att stänga farliga och osäkra kärnreaktorer. Däremot delar jag uppfattningen som förs fram i motionerna 2011/12:N293 (M) och 2011/12:N364 (V) om att samägandet inom kärnkraftsindustrin bör begränsas men anser inte att dessa motioner i nuläget bör leda till någon åtgärd från riksdagens sida.

Jag instämmer i den grundläggande uppfattning som förs fram i motion 2011/12:N205 (S) om behovet att avskaffa direktverkande el som uppvärmningsform. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Miljöpartiet i sitt budgetalternativ för 2012 föreslagit att stödet till hushåll för konvertering från direktverkande elvärme ska återinföras och för detta ändamål avsatt 100 miljoner kronor 2012. Däremot anser jag inte att det behövs något riksdagsuttalande i frågan med anledning av den här aktuella motionen.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks motionerna 2011/12:Fi241 (MP), 2011/12:N257 (MP), 2011/12:N258 (MP) och 2011/12:N260 (MP) i berörda delar. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

3. Mål och riktlinjer för energipolitiken, punkt 1 (SD)

av Lars Isovaara (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:N217 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),

2011/12:N404 av Lars Isovaara m.fl. (SD),

2011/12:N406 av Erik Almqvist och Josef Fransson (båda SD) och

2011/12:N409 av Edward Riedl (M) samt

avslår motionerna

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 20,

2011/12:MJ307 av Emma Henriksson (KD) yrkandena 9–11,

2011/12:N205 av Jasenko Omanovic (S),

2011/12:N257 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3–5,

2011/12:N258 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1,

2011/12:N260 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 2,

2011/12:N266 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),

2011/12:N268 av Jenny Petersson m.fl. (M),

2011/12:N293 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M),

2011/12:N343 av Lars Johansson m.fl. (S) yrkandena 1–4 och 7,

2011/12:N364 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 5 och

2011/12:N415 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Den långsiktiga målsättningen för svensk energipolitik måste enligt min mening vara ett Sverige fritt från beroende av olja och andra fossila bränslen. Detta kan uppnås genom investeringar i en förnyad och utvecklad kärnkraft och utökade satsningar på olika biobränslen. Den svenska kärnkraften står i dag för nästan hälften av elproduktionen, och inom en snar framtid måste de befintliga reaktorerna ersättas. Av detta skäl måste kärnkraften utvecklas och förnyas. Vindkraften kommer inte att kunna ersätta andra energikällor utan kommer bara att kunna fungera som ett komplement inom den svenska energiförsörjningen. Enerkipolitiken måste även verka för att energipriserna hålls på en låg nivå för att Sverige ska kunna stå sig i konkurrensen gentemot omvärlden och för att hushållen ska kunna hålla sina boendekostnader på en rimlig nivå.

Som påpekas i motionerna 2011/12:N404 (SD) och 2011/12:N217 (S) är den svenska basindustrin i behov av en trygg, långsiktig och säker energiförsörjning. Den svenska basindustrin är grunden till vårt nuvarande välstånd. Denna industri genererar stora exportinkomster och har stor betydelse för sysselsättningen, inte minst hos de högkvalificerade tjänsteföretagen.

Den energipolitiska uppgörelse som träffats innebär att det är ägarna till de befintliga kärnkraftverken som avgör om det ska byggas nya reaktorer eller inte. Detta innebär att konkurrensen är satt ur spel, något som kan leda till att välbehövliga nyinvesteringar i svensk kärnkraft uteblir. En sådan utveckling vore djupt olycklig dels för den svenska försörjningstryggheten, dels för svenska elkonsumenter i form av industrier och hushåll som får ta kostnaden av högre elpriser. Jag förordar därför, i linje med vad som anförs i motion 2011/12:N404 (SD), att riksdagen uppmanar regeringen att återkomma med förslag som innebär en ordning där byggrätten för nya kärnkraftsreaktorer kan övergå till andra intressenter om de nuvarande ägarna till kärnkraftsanläggningarna motsätter sig nyinvesteringar.

Vidare instämmer jag i vad som förs fram i motion 2011/12:N406 (SD) om behovet av att statsmakterna satsar mer på kärnkraften, när det gäller såväl forskning som utbyggnad. Med en ökad elproduktion från kärnkraften skulle den elproduktion som har en miljösadlig påverkan i form av utsläpp m.m. kunna minskas. Genom investeringar i utveckling av ny teknik och fortlöpande uppdateringar av säkerheten kan Sverige trygga den framtida elförsörjningen. Därtill bör även en högre nyttjandegrad av den befintliga kapaciteten tryggas.

Jag delar även den åsikt som förs fram i motion 2011/12:N409 (M) att Sverige framgent bör ta täten när det gäller att utveckla och implementera nästa generations kärnkraft. Även detta bör riksdagen genom uttalandet tydliggöra för regeringen.

När det gäller några av de övriga förslag som lyfts fram i motionerna 2011/12:N343 (S), 2011/12:Fi241 (MP), 2011/12:N257 (MP), 2011/12:N258 (MP), 2011/12:N260 (M) och 2011/12:N415 (V) om dels energief-

fektivisering, dels förnybara energislag vill jag göra följande förtydliganden. Jag ser inget skäl för riksdagen att ompröva det sedan tidigare beslutade målet om 20 % effektivare energianvändning till 2020. Vidare är målnivån i elcertifikatssystemet på 25 TWh ny förnybar el till 2020 väl avvägd enligt min bedömning. Jag ser i nuläget således inte något behov av att ändra dessa nivåer eller att införa ytterligare mål inom dessa områden. Däremot anser jag att mer kan göras för att utveckla nya energikällor och förbättra befintliga samt för att nyttja energin mer effektivt. I detta sammanhang vill jag erinra om att Sverigedemokraterna i förhållande till regeringen har förordat ytterligare satsningar på dels energiforskning, dels insatser för energieffektivisering. Jag återkommer till detta i avsnittet om anslagen m.m.

Jag håller med om vad som förs fram i motion 2011/12:N343 (S) om behovet av en bredare energipolitisk uppgörelse mellan fler riksdagspartier. Till skillnad från motionärerna anser jag dock att en sådan överenskommelse måste omfatta en utveckling och förnyelse av den svenska kärnkraften i linje med vad jag ovan anfört. Mot denna bakgrund avstyrks motionsyrkandet.

Med anledning av vad som sägs i motion 2011/12:N205 (S) om att avveckla direktverkande el som uppvärmningsform, vilket i sig är vällovligt, vill jag framhålla behovet av att dessförinnan avveckla oljeuppvärmning och annan användning av olika fossila och klimatpåverkande bränslen.

Jag delar uppfattningen som förs fram i motionerna 2011/12:N293 (M) och 2011/12:N364 (V) om att samägandet inom kärnkraftsindustrin bör begränsas men anser inte att dessa motioner i nuläget bör leda till någon åtgärd från riksdagens sida.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks motionerna 2011/12:N217 (S), 2011/12:N404 (SD), 2011/12:N406 (SD) och 2011/12:N409 (M). Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

4. Mål och riktlinjer för energipolitiken, punkt 1 (V)

av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:N364 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 5 och

2011/12:N415 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 4 och

avslår motionerna

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 20,

2011/12:MJ307 av Emma Henriksson (KD) yrkandena 9–11,

2011/12:N205 av Jasenko Omanovic (S),

2011/12:N217 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),
2011/12:N257 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3–5,
2011/12:N258 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1,
2011/12:N260 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 2,
2011/12:N266 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),
2011/12:N268 av Jenny Petersson m.fl. (M),
2011/12:N293 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M),
2011/12:N343 av Lars Johansson m.fl. (S) yrkandena 1–4 och 7,
2011/12:N404 av Lars Isovaara m.fl. (SD),
2011/12:N406 av Erik Almqvist och Josef Fransson (båda SD) och
2011/12:N409 av Edward Riedl (M).

Ställningstagande

Enligt min uppfattning måste Sverige vara ett land där vi tar ansvar för kommande generationer. Detta bör inte minst gälla inom energi- och klimatområdena, då klimatförändringen är ett faktum som drabbar alla. Vänsterpartiet har bl.a. i motionerna 2011/12:N364 och 2011/12:N415 lagt fram olika förslag till åtgärder för att påskynda omställningen av energisystemet till att bli ekologiskt hållbart och för att förbättra elmarknadens funktion. Dessa förslag innebär en bred satsning inom en rad olika utgiftsområden för att möta klimatutmaningen och för att utveckla den svenska industri- och tjänsteproduktionen.

Som framhålls i motion 2011/12:N415 (V) måste ambitionsnivån höjas när det gäller övergången till förnybara energislag. Jag anser därför att riksdagen, i överensstämmelse med vad som anförs i nyssnämnda motion, bör tydliggöra för regeringen att målet för elcertifikatssystemet bör höjas till 30 TWh till 2020. Samtidigt bör målet för andelen förnybar energi av den totala energianvändningen 2020 höjas till 53 %. Det långsiktiga målet för elcertifikatssystemet bör vara minst 55 TWh 2030. Riksdagen bör uppmana regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning och andra åtgärder som möjliggör detta.

Det ovan sagda innebär att jag även delar den grundläggande uppfattning som förs fram i motionerna 2011/12:N343 (S), 2011/12:Fi241 (MP), 2011/12:N257 (MP) och 2011/12:N260 (MP) om behovet av ytterligare åtgärder för att understödja en ökad produktion av förnybar energi. Jag anser dock inte att dessa motionsyrkanden i nuläget bör leda till någon åtgärd från riksdagens sida.

När det gäller behovet av energieffektivisering och minskad energianvändning, vilket berörs i motionerna 2011/12:N343 (S), 2011/12:Fi241 (MP), 2011/12:N257 (MP) och 2011/12:N258 (MP), vill jag framhålla min uppfattning att det nuvarande målet om en minskad energiintensitet om 20 % mellan 2008 och 2020 är långt ifrån framåtsträvande då det i stort överensstämmer med Energimyndighetens prognos för naturlig effektivisering till 2020. Som jag i andra sammanhang gett uttryck för bör ambitionsnivån höjas, och det vore rimligt med ett mål om att energianvändningen

ska effektiviseras med 25 % mellan 2008 och 2010. Det sagda innebär att jag, utan att här förorda något riksdagsuttalande i frågan, delar den åsikt som förs fram i motion 2011/12:N343 (S) beträffande målet om effektivare energianvändning till 2020.

Med anledning av de här aktuella motionerna vari kärnkraftens framtid berörs – 2011/12:N268 (M), 2011/12:N404 (SD), 2011/12:N406 (SD) och 2011/12:N409 (M) – vill jag framhålla den osäkerhet som kärnkraften medför. Kärnkraften är en icke förnybar energikälla som innebär risker för hälsa och miljö under hela kedjan från uranbrytning till slutförvaring av det utbrända kärnbränslet. Jag anser därför att de svenska kärnkraftsreaktorerna ska tas ur drift i takt med att de inte behövs för energiförsörjningen i Sverige. Det sagda innebär att jag inte delar de uppfattningar som förs fram i de här aktuella motionerna om behovet av att satsa på kärnkraft, vilka således bör avslås av riksdagen. I detta sammanhang vill jag dock understryka behovet av att bryta upp samägandet inom kärnkraftsindustrin. Regeringens tidigare misslyckade försök att begränsa samägandet visar tydligt energibolagens makt. Som förordas i motion 2011/12:N364 (V) bör riksdagen därför uppmana regeringen att återuppta detta arbete. Det sagda ligger i linje med vad som anförs i motion 2011/12:N293 (M) om behovet av att lösa upp korsägandet inom svensk energiproduktion. Genom det uttalande som här förordas kan även denna motion anses tillgodosedd, varför den avstyrks.

Därtill vill jag erinra om de övriga förslag som Vänsterpartiet lagt fram i motion 2011/12:N363 i syfte att stävja de skenande elpriserna för konsumenter och begränsa energibolagens enorma vinster även om dessa förslag hanteras i andra sammanhang. Förutom att, som ovan nämnts, begränsa samägandet inom energiproduktionen förordar Vänsterpartiet bl.a. olika åtgärder som syftar till att förbättra konkurrensen på elmarknaden och en översyn av energibolagens affärsmetoder.

Jag instämmer i den uppfattning som förs fram i motion 2011/12:N205 (S) om behovet att avskaffa direktverkande el som uppvärmningsform. I detta sammanhang vill jag påminna om att Vänsterpartiet i sitt budgetalternativ för 2012 föreslagit att 500 miljoner kronor anslås för sådana insatser. Jag återkommer till denna fråga i avsnittet om anslagen m.m. för utgiftsområde 21 Energi. Däremot anser jag inte att det behövs något tillkännagivande med anledning av den här aktuella motionen.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks motionerna 2011/12:N364 (V) och 2011/12:N415 (V) i berörda delar. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

5. Uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi, punkt 2 (S, MP, V)

av Jonas Eriksson (MP), Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S), Kent Persson (V) och Ingemar Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:N257 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt vår mening är en omställning av energisystemet till att bli långsiktigt hållbart av högsta prioritet. Som redovisats i det föregående har riksdagen bl.a. fastställt att andelen förnybar energi i Sverige ska vara minst 50 % av den totala energianvändningen 2020. Vidare har riksdagen godkänt ett mål för elcertifikatssystemet om en ökning av förnybar el med 25 TWh till 2020 jämfört med 2002 års nivå. Förutom att vi inte anser att dessa mål är tillräckligt ambitiösa efterlyser vi en mer tydlig och långsiktig målsättning för en omställning till ett energisystem helt baserat på förnybara energikällor.

Vi anser därför att riksdagen, i överensstämmelse med vad som framförs i motion 2011/12:N257 (MP), ska uppmana regeringen att ge Energimyndigheten i uppdrag att utreda när Sveriges energisystem kan vara helt baserat på förnybara energislag och lämna förslag på åtgärder som krävs för att nå detta mål. Som påpekas i motionen behöver en sådan utredning ta ett helhetsgrepp om frågan och innefatta såväl möjligheter till energieffektivisering som utbyggnad av förnybara energislag. I uppdraget bör även ingå att presentera olika scenarier för hur Sverige kan skapa ett sådant energisystem. Genom ett tydligt, långsiktigt mål för ett svenskt energisystem baserat helt på förnybara energislag kan nya arbetstillfällen frambringas och ett hållbart samhälle skapas.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks den nämnda motionen i här aktuell del.

6. Nationell strategi för biogas, punkt 3 (S, MP, V)

av Jonas Eriksson (MP), Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S), Kent Persson (V) och Ingemar Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:N260 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Biogas förutspås bli en viktig energiform i framtiden. Inte minst kan biogasen vara viktig för framtidens transporter. En ökning av produktionen är därför väsentlig för en omställning från ett fossilberoende samhälle. För att möjliggöra detta krävs, som anförs i motion 2011/12:N260 (MP), en helhetsstrategi med såväl mål som konkreta åtgärder. Vi anser att riksdagen bör uppmana regeringen att ta fram en sådan strategi.

Det förslag till biogasstrategi som Energimyndigheten lagt fram, som för närvarande bereds inom Regeringskansliet, ser vi som vällovligt. Vi anser dock att det behövs en mer ambitiös ansats för att öka andelen biogas såväl bland fordonsdrivmedlen som inom andra sektorer.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks nyssnämnda motion i här aktuell del.

7. Planeringsmål för solenergi, punkt 4 (S, MP, V)

av Jonas Eriksson (MP), Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S), Kent Persson (V) och Ingemar Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2011/12:N415 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna 2011/12:N208 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1 och 2 samt 2011/12:N231 av Kerstin Lundgren (C).

Ställningstagande

I några av de här aktuella motionerna argumenteras för inrättandet av olika produktions- eller planeringsmål för att främja solenergin. Vi delar motionärernas uppfattning att mer behöver göras för att ta till vara solenergens potential, vilken i det närmaste är ändlös. Teknikutvecklingen är under stark frammarsch och möjligheterna att realisera den potential som finns är avhängig av hur tekniken kan utvecklas.

Statsmakterna kan, genom tydliga målsättningar och satsningar, understödja att utvecklingen påskyndas. Vi anser därför, i överensstämmelse med vad som anförs i motion 2011/12:N415 (V), att riksdagen bör uppmana regeringen att se till att ett planeringsmål för solenergi tas fram. Målet bör omfatta såväl solvärme som solel. Vi vill i detta sammanhang dock inte slå fast hur högt målet ska vara. Lämpligen bör Energimyndigheten av regeringen få i uppdrag att ge förslag på lämpliga målnivåer samt förslag på åtgärder som krävs för att nå planeringsmålet.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks delvis motion 2011/12:N415 (V) i berörd del. Det anförda överensstämmer delvis med vad som anförs i motionerna 2011/12:N208 (MP) och 2011/12:N231 (C). Dessa kan därigenom i allt väsentligt anses tillgodosedda, varför de avstyrks.

Särskilda yttranden

1. Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter, punkt 6 (S)

Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S) och Ingemar Nilsson (S) anför:

Vi har i det föregående ställt oss bakom utskottets uppfattning när det gäller förslagen i propositionen om Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter. Vi har således inget att invända i sak när det gäller dessa förslag. Genom detta särskilda yttrande vill vi dock framhålla att vi är bekymrade över Svenska kraftnäts möjligheter att använda investeringsramarna för det svenska stamnätet fullt ut. Det senaste exemplet på detta problem är att riksdagen för 2010 godkände en investeringsram på ca 2,3 miljarder kronor för att stärka överföringskapaciteten men att man i årsredovisningen för affärsverket kan utläsa att Svenska kraftnät endast använt knappt hälften av investeringsmedlen. Nu när Sverige delats in i fyra elområden kommer flaskhalsarna i överföringssystemet att bli än mer kännbara för konsumenterna, särskilt för hushåll och företag i södra Sverige. Därför är det av största vikt att regeringen undanröjer de hinder som försvårar Svenska kraftnäts möjligheter att använda de investeringsmedel som affärsverket fått sig tilldelade. Vi uppmanar regeringen att se över detta problem för att undvika förseningar i investeringstakten på det svenska stamnätet.

2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 8 (S)

Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S) och Ingemar Nilsson (S) anför:

Socialdemokraterna anser att Sverige behöver en ny färdriktning. Vi vill ha ett samhälle där välfärd och möjligheter kommer alla till del, och där hinder för människors frihet rivs så att de kan förverkliga sina drömmar. Vi vill utveckla Sverige till att bli ett mer modernt, jämställt och framåtblickande samhälle byggt på gemenskap, solidaritet, rättvisa, kreativitet och trygghet.

Vi kan aldrig acceptera arbetslösheten. Full sysselsättning är det övergripande målet för den socialdemokratiska ekonomiska politiken. Sverige har inte råd med det slöseri som arbetslösheten innebär. En förutsättning för att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen är ett mer jämställt samhälle. När män och kvinnor delar på ansvaret för jobb och familj förbättras både den ekonomiska tillväxten och människors livskvalitet. Kvinnor och män ska ha samma frihet och självständighet, samma möjligheter, rät-

tigheter och skyldigheter och lika makt att forma sina liv. När alla har ett arbete blir Sverige rikt, både ekonomiskt och mänskligt. Alla har en skyldighet att bidra till samhällets utveckling utifrån sina förutsättningar. Med fler människor i arbete klarar vi att finansiera utbildning, vård och omsorg för alla.

Vi har högre ekonomiska ambitioner för Sverige än vad regeringen har. Sverige ska ligga i framkant av utvecklingen även i framtiden. Därför krävs handlingskraft redan i dag. Socialdemokraterna har en ny ekonomisk politik. Sverige ska använda varenda skattekrona rätt, för att säkra framtidens tillväxt. Vi har en tydlig vision för att göra Sverige till en konkurrenskraftig, kunskapsbaserad ekonomi. Om Sverige ska stå starkt i framtiden måste vi konkurrera med hög kompetens och goda arbetsvillkor och inte med låga löner.

Regeringens ensidiga ekonomiska politik baserad på stora skattesänkningar har nått vägs ände. Utanförskapet är oförändrat, arbetslösheten har ökat, klyftorna och barnfattigdomen har växt, liksom de ekonomiska skillnaderna mellan könen. Fler är långtidsarbetslösa, bostadsbyggandet har minskat och skolresultaten försämrats. Sverige behöver en ny färdriktning också för den ekonomiska politiken.

Läget i världsekonomin är allvarligt. Risken för recession i Europa är uppenbar. Det ställer stora krav på den ekonomiska politiken även i Sverige. Starka offentliga finanser är avgörande. Nu gäller det att göra rätt saker. Vi vill prioritera investeringar i det som också långsiktigt bygger Sverige starkt – utbildning, infrastruktur och bostäder.

Då behöver den svenska konkurrenskraften utvecklas. Sverige behöver en förstärkt strategisk samverkan mellan staten, näringslivet och den akademiska världen med ett ökat samarbete och fler gemensamma prioriteringar av såväl forskningsresurser som utbildning.

Ökade klyftor ger inte fler jobb och en bättre ekonomisk utveckling, utan ekonomin växer genom att människorna växer. Strävan efter ekonomisk utveckling och ökad jämlikhet är två sidor av samma mynt. Det ska alltid krävas av den enskilde att denne gör rätt för sig efter bästa förmåga. Men var och en ska också veta att samhället fungerar och möjliggör ett bättre liv för alla. Detta är kärnan i vad vi kallar värdeburen tillväxt, en moralisk ekonomisk utveckling.

Miljöproblemen kräver investeringar och tuffa miljökrav. Sverige ska ta sin del av miljöansvaret och gå före på miljöområdet. Sverige ska vara först med att använda framtidens miljövänliga teknik. Då krävs investeringar i järnväg och kollektivtrafik, ett nytt klimatinvesteringsprogram och stimulering av mer miljövänliga bilar.

Vi tror på ett modernt arbetsliv där de anställdas intressen står i centrum. Vi tror även på ett arbetsliv där människor trivs, har möjligheter till inflytande över sin arbetssituation och kan utvecklas i jobbet. Det är en avgörande del av den kunskapsbaserade ekonomi och den värdeburna tillväxt som vi vill se för Sverige.

Sverige behöver en ny färdriktning där alla tillsammans är med och tar ett gemensamt ansvar för att hålla ihop vårt land. De som tjänar allra bäst kan bidra lite mer i ett tufft ekonomiskt läge. Genom en aktiv social investeringspolitik kan barnfattigdomen avskaffas, fler barn och unga ges en god utbildning, möjligheterna till kulturupplevelser ökas och fler komma i arbete. Då får vi ett bättre samhälle för alla.

Riksdagen har genom sitt beslut den 23 november 2011 (bet. 2011/12:FiU1) fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i statens budget och gör en annan beräkning av statens inkomster 2012 än vad som skulle bli fallet med det förslag som Socialdemokraterna lagt fram i motion 2011/12:Fi240. Därmed gäller att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi inte får överstiga ca 2,9 miljarder kronor 2012. Efter detta återstår frågan om hur anslagen inom ramarna ska fördelas. Socialdemokraternas förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således formellt inte tas upp till behandling. Därmed väljer vi att lägga fram ett särskilt yttrande som redovisar vilken inriktning vi vill se på politiken inom utgiftsområde 21.

Vi vidhåller vår uppfattning och anser att utgiftsområde 21 Energi borde ha tillförts ytterligare 100 miljoner kronor på det sätt som framgår av motion 2011/12:N347 (S). Vårt förslag grundar sig på uppfattningen att en snabb utbyggnad av den förnybara energin och en kraftfull satsning på energieffektivisering är de främsta verktygen för att uppnå en långsiktigt hållbar energiförsörjning i Sverige. I vårt förslag tillför vi därför mer resurser än regeringen för att stimulera utvecklingen av förnybar energi. Enligt vår mening behöver det bl.a. utvecklas kompletterande stödformer till solenergi. Till dess att mer långsiktiga program finns på plats måste de investeringsstöd som i dag finns kvarstå för att Sverige inte ska tappa kompetens och fart i detta utvecklingsarbete. Mot denna bakgrund har vi föreslagit såväl en utökning som en förlängning av olika stödformer för solvärme och solel (100 miljoner kronor under anslaget 99:1).

Vår principiella uppfattning när det gäller med vilken inriktning energipolitiken ska bedrivas framgår även av de övriga ställningstaganden som vi gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet om energipolitikens inriktning.

3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 8 (MP)

Jonas Eriksson (MP) anför:

Sverige har fantastiska möjligheter att genom klimatsmarta investeringar skapa många nya arbetstillfällen, forma ett hållbart samhälle och bygga Sverige starkare inför framtiden. Miljöpartiets vision är ett Sverige med 100 % förnybar energi, energieffektiva bostäder och snabba och punktliga järnvägstransporter. Den ekonomiska oron gör det än viktigare att göra framtidsinvesteringar som både löser ekonomiska problem på kort sikt och miljöproblem långt in i framtiden.

Det osäkra ekonomiska läget i omvärlden ökar trycket på alla politiska partier att tydliggöra vilka prioriteringar de gör för att bygga ekonomin stark även på längre sikt. I det gröna alternativet till regeringens budgetförslag presenteras därför åtgärder för mer framtidstro och en bättre fördelning av de gemensamma resurserna.

För mig och Miljöpartiet är det självklart att göra effektiva statsfinansiella prioriteringar. Inom det reformutrymme som finns att tillgå måste långsiktiga investeringar prioriteras. Dessutom måste klyftorna i samhället minska genom omfördelningar inom ramen för skattesystemet.

Miljöpartiets budgetmotion 2011/12:Fi241 (MP) håller fokus på investeringar som betalar sig både nu och i framtiden. Ökad kvalitet i skolan och investeringar som gör Sverige till ett klimatsmartare samhälle är områden som är särskilt viktiga. Det finns knappast någon bättre investering än kunskap. Varje krona som i dag läggs på skolan kommer att betala sig på sikt. Det här är investeringar som ger utrymme för nya idéer att växa fram och för svenska innovationer att bli industrialiserade. Det kräver också en företagarpolitik där alla som bär på idéer till företag får möjlighet att förverkliga dem och där små företag får växa.

En annan viktig komponent i den gröna ideologin är ansvaret för att hålla ihop samhället, att ge en hjälpande hand till dem som är sjuka eller som riskerar att hamna utanför samhället. I det gröna budgetalternativet föreslås även en kraftigt förbättrad sjukförsäkring. Vidare tas de första stegen mot att avskaffa en av de värsta skamfläckarna i det svenska samhället, den växande gruppen barn som lever i fattiga familjer. Människor kan välja mycket i livet, men inte i vilken familj de föds.

För Miljöpartiet är budgetöverskott och varsamhet med statens finanser inte målet med politiken. Det är ett verktyg för att skapa ett hållbart samhälle med mindre klyftor och en god miljö – ett samhälle som med gott samvete kan lämnas över till kommande generationer.

En riksdagsmajoritet fastställde emellertid genom beslut den 23 november 2011 (bet. 2011/12:FiU1) andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten än vad som skulle bli fallet med vårt förslag. Genom detta beslut har riksdagen även avslagit Miljöpartiets förslag till utgiftsramar och därmed förutsättningarna för vårt budgetförslag. Av denna anledning tar jag inte del i beslutet om anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi. Jag väljer i stället att i detta särskilda yttrande redogöra för huvuddragen i våra prioriteringar.

Miljöpartiets offensiva satsningar för att möta klimat- och miljöutmaningarna återspeglas i de förslag som lagts fram inom utgiftsområde 21. Som framgår av motion 2011/12:N418 (MP) har ett förslag förelagts riksdagen som sammantaget innebär en ökning av ramen för utgiftsområdet med 665 miljoner kronor 2012 i förhållande till regeringens förslag.

Jag är starkt kritisk till de neddragningar av stöd till energieffektivisering och utbyggnad av förnybar energi som regeringen genomför och beklagar därför att riksdagen avvisat Miljöpartiets förslag. Jag anser bl.a.

att stödet till landets energirådgivare borde öka för att ytterligare stimulera energieffektiviseringsarbetet och anser därför att anslaget för regionala och lokala insatser för energieffektivisering borde höjas (160 miljoner kronor under anslaget 1:2). Jag anser även att stödet till hushåll för konvertering från direktverkande elvärme som regeringen avskaffat borde återinföras (100 miljoner kronor under anslaget 99:3).

För att främja den förnybara energin förordar jag att förutsättningarna för att bygga vindkraftverk förstärks genom att ytterligare resurser tillförs anslaget för planeringsstöd för vindkraft m.m. (25 miljoner kronor under anslaget 1:7). Därtill vill jag öka anslaget för energiteknik (15 miljoner kronor under anslaget 1:9) för att stödja installation av solceller samt, till skillnad från regeringen, ge fortsatt stöd för installation av solvärme (25 miljoner kronor under anslaget 99:2). Dessutom förespråkar jag, för att understödja användningen av biogas, att det införs ett stöd för mindre gårdar som producerar biogas av gödsel (140 miljoner kronor under anslaget 99:6), ett s.k. metanreduceringsstöd, och att det skapas incitament för maskinägare att installera pumpar för biogas genom ett stöd om 50 % av installationskostnaden (50 miljoner kronor under anslaget 99:7).

Förutom tidigare nämnda insatser vill jag även främja utvecklingen av ny energiteknik. I detta innefattas att pressa marknaden mot ökad resurseffektivitet och minskad miljöpåverkan genom riktad offentlig upphandling, och jag förordar därför att det inrättas ett särskilt anslag för detta ändamål (100 miljoner kronor under anslaget 99:5). Därtill förordar jag, för att underlätta finansieringen av framtagandet av ny energiteknik, att det införs ett särskilt anslag för utvecklingskapital för energiteknik (50 miljoner kronor under anslaget 99:4). Dessa medel ska användas för en statlig satsning på ny energiteknik som inbegriper finansiering av uppstart och utveckling av ny industri och framtagande av pilotanläggningar för att demonstrera den nya tekniken.

Därutöver vill jag erinra om att Miljöpartiet i sitt budgetalternativ för 2013 och 2014 har avsatt ytterligare resurser till olika befintliga anslag samt förordat att det inrättas ytterligare stöd för att dels underlätta för människor att producera sin egen el, dels utveckla energieffektiviseringsprogram för företag. Sammantaget förordas för 2013 och 2014 ramar för utgiftsområde 21 Energi som är 875 miljoner kronor respektive 935 miljoner kronor högre än vad regeringen beräknat.

Min principiella uppfattning om med vilken inriktning energipolitiken ska föras framgår även av de övriga ställningstaganden jag gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet om energipolitikens inriktning.

4. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 8 (SD)

Lars Isovaara (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett Sverigevänligt parti. Partiet har idémässigt låtit sig inspireras av såväl socialkonservatismen som delar av den svenska folkhemstanken. Syftet är att kombinera principen om grundläggande social rättvisa med traditionella värdekonserverna idéer.

Det övergripande målet med Sverigedemokraternas politik är att skapa ett välmående samhälle – ett folkhem – präglad av trygghet, harmoni och solidaritet. Erfarenheter från Sveriges historia och omvärlden visar att de viktigaste faktorerna för att kunna skapa ett sådant samhälle är småskalighet, en fungerande rättstat, en stark gemensam identitet och grundläggande social rättvisa. Några nyckelord i partiets politik är förvaltarskap, stabilitet, trygghet, kontinuitet och omtanke.

I det Sverige som jag vill se kan svenska löntagare känna sig trygga med att deras intressen står i främsta rummet. Grunden för välfärd och trygghet är arbete. Av den anledningen tar Sverigedemokraterna sikte på full sysselsättning och vill samtidigt motverka såväl regeringens lönedumpningspolitik som andra partiers bidragslinje.

Det Sverige som jag vill se är ett land som är präglad av hänsyn och trygghet, ett land där medborgarna känner samhörighet och därigenom en naturlig tillit till andra medborgare. Sverigedemokraterna vill bygga ett land där frihet och öppenhet är ledord för alla och där det svenska kulturarvet värnas. Det är ett land där folkhemmet är byggt på en gemensam värdegrund och på svenskarnas rätt att utveckla sin kultur på egna villkor. Sverige bör föra en ansvarsfull invandringspolitik.

I Sverige bör tidigare generationers samlade kunskap och erfarenhet föras vidare. I Sverige bör det inte finnas några oönskade barn, och föräldrar och barn bör erbjudas en genuin trygghet och friheten att själva forma sin vardag.

De styrande politikerna har under de senaste decennierna skapat ett samhälle med tärande utanförskap, hög arbetslöshet och försämrade välfärd. Av det svenska folkhemmet, ett samhälle präglad av gemenskap och social och ekonomisk trygghet, återstår nästintill ingenting. Det samhälle och den arbetsmarknad som förr inrymde en hög grad av inre sammanhållning och en mycket låg arbetslöshet har bytts ut mot ett miljonhövdat utanförskap, en hög arbetslöshet, en försämrade välfärd, ett nedmonterat försvar och sänkta ersättningsnivåer. De gamla partiernas politik har för länge sedan passerat bästföre datum. Sverige behöver en ny välfärdspolitik.

Sverigedemokraternas skuggbudget, vilken presenterades i motion 2011/12:Fi242 (SD), går i stort ut på att omfördela medel från den kostsamma invandringspolitiken och det verkningslösa utvecklingsbiståndet till nödvändiga välfärds- och trygghetsåtgärder samt utökad riktat bistånd till verkliga flyktingar i världen. Med en sådan politik förbättras levnadsvillkoren för de äldre, både vad gäller ekonomi och livskvalitet. I Sverigedemokraternas budgetalternativ presenteras förslag som siktar mot att man ska

nå full sysselsättning, återställa välfärden, minska brottsligheten, förbättra villkoren för de äldre och återskapa den identitetskänsla som är så avgörande för hela den solidariskt finansierade välfärden, tryggheten och gemenskapen.

Riksdagen har dessvärre i det första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetförslag för 2012 (bet. 2011/12:FiU1). Det innebär bl.a. att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi för budgetåret 2012 inte får överstiga ramen om ca 2,9 miljarder kronor under riksdagens fortsatta behandling. Då riksdagen på detta sätt valt att ge budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskat, avstår jag från att delta i utskottets beslut under punkt 8 om anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi. I stället väljer jag här att i ett särskilt yttrande redogöra för huvudragen i Sverigedemokraternas prioriteringar inom detta utgiftsområde.

Enligt min mening måste energi- och klimatpolitiken präglas av hänsyn och ansvarstagande både mot nuvarande och mot kommande generationer. Därför måste målsättningen vara ett Sverige fritt från oljeberoende och andra fossila bränslen. Samtidigt måste energipriserna hållas låga för att svenska företag ska kunna stå sig i konkurrensen gentemot omvärlden och för att de svenska hushållen ska kunna hålla sina boendekostnader på en rimlig nivå. Detta kan enligt min mening endast uppnås genom en politik som bejakar en förnyelse och utveckling av den svenska kärnkraften tillsammans med utökande satsningar på olika biobränslen.

Sverigedemokraternas satsningar för att möta energi- och klimatutmaningarna återspeglas i de förslag som lagts fram inom utgiftsområde 21 Energi. Som framgår av motion 2011/12:N421 (SD) har Sverigedemokraterna, i syfte att påskynda förverkligandet av det övergripande målet att skapa ett Sverige fritt från oljeberoende och andra fossila bränslen, föreslagit ökade resurser dels till anslaget för energiforskning (82 miljoner kronor under anslaget 1:5), dels till anslaget för energieffektiviseringsprogram (30 miljoner kronor under anslaget 1:11). Dessutom har för åren 2013–2015 avsatts mer resurser inom utgiftsområdet i förhållande till regeringens förslag.

Min principiella uppfattning om med vilken inriktning energipolitiken ska bedrivas framgår även av de övriga ställningstaganden jag gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet om energipolitikens inriktning.

5. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 8 (V)

Kent Persson (V) anför:

Trots att Sverige är ett av de länder i världen som har de starkaste statsfinanserna har massarbetslöshet blivit vardag och ojämlikheten brett ut sig allt mer. Vänsterpartiet menar att det är tid för investeringar i fler jobb, ökad jämlikhet och bättre välfärd. Med Vänsterpartiets budgetalternativ, vilket framgår av motion 2011/12:Fi243 (V), skapas 125 000 nya jobb och utbildningsplatser redan 2012.

Full sysselsättning är det överordnade målet och Vänsterpartiets budgetförslag är inriktade på att investera i nya jobb. I stället för att ge mer medel till krogägarna satsas det på en generationsväxling på arbetsmarknaden. Vidare borde det införas en riskkapitalfond för hållbar industriell utveckling och särskilda medel avsätts för att stödja innovationer och utveckling inom små företag och för branschprogram inom exempelvis vindkrafts- och besöksnäringarna.

Vänsterpartiets förslag innefattar även ett investeringsstöd för att bygga billiga och energisnåla hyresrätter. Vänsterpartiets mål är 20 000 nya hyresrätter om året. En omfattande upprustningsatsning på miljonprogrammen och på välfärdslokaler som skolor, förskolor och äldreboenden skulle enligt detta förslag också genomföras. Tillgängligheten förbättras genom ett särskilt investeringsstöd. Genom satsningar på en kraftigt ökad kapacitet inom järnvägen kan förseningar på allvar minskas för både människor och gods, och därigenom skapas också nya jobb. Detsamma gäller Vänsterpartiets förslag för att öka resandet med kollektivtrafik. Vänsterpartiets förslag inbegriper också en miljardsatsning på gröna jobb för miljön och klimatet. Medan regeringen pratar om arbetslinjen vill Vänsterpartiet att det skapas riktiga jobb.

Det svenska folkets skattemedel bör användas till bättre skolor, sjukhus och bibliotek, inte till vinster för riskkapitalbolagens ägare. Det ska enligt min mening vara förbjudet att driva välfärdsverksamheter i bolagsform med vinst som drivkraft. Kvaliteten i välfärden bör höjas genom att anslagen ökas och det anställs mer personal. Vidare bör statsbidragen till kommunerna värdesäkras både för att garantera välfärdens kvalitet och för att skapa fler arbetstillfällen. På så sätt förbättras också kvinnors levnadsvillkor. Därtill bör en rejäl satsning på mer personal och utbildning inom äldreomsorgen genomföras. En rad satsningar för att förbättra kvaliteten i sjukvården och omfattande satsningar för att skapa en likvärdig utbildning och minskade barngrupper på fritis har också lagts fram av Vänsterpartiet. Förslag har även lämnats för att skapa en god sjukförsäkring och återförsäkra dem som utförsäkrats genom regeringens försämringar. Föräldraförsäkringen bör individualiseras och underhållsstödet höjas och värdesäkras.

Ett arbetsliv måste skapas där fler får plats. Tvångsarbetet i regeringens fas 3 bör avvecklas. I stället bör en bred satsning på övergångsjobb, utbildningsplatser och arbetsmarknadspolitiska åtgärder som leder till jobb och som rustar människor med kunskap genomföras. Arbetslöshetsförsäkringen måste återupprättas. RUT-avdraget bör avskaffas, och dessa medel bör i stället användas till att skapa platser inom barnomsorgen på obekvämt arbetstid för alla dem som arbetar kvällar, nätter och helger.

Regeringens ensidiga skattesänkarpolitik står i motsättning till dessa reformer. I och med detta minskar möjligheterna att satsa på en bättre och utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av ekonomiska resurser. Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsätt-

ningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än i dag. Vänsterpartiet vill därför ta steget till ett skattesystem byggt på principen skatt efter bärkraft.

Dessvärre har riksdagen i det första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetförslag för 2012 (bet. 2011/12:FiU1). Det innebär bl.a. att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi för budgetåret 2012 inte får överstiga ramen om ca 2,9 miljarder kronor under riksdagens fortsatta behandling.

Vänsterpartiets budgetalternativ bör dock ses som ett sammanhållet paket där någon eller några av delarna inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Av detta skäl avstår jag från att delta i utskottets beslut om punkt 8 om anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi. I stället väljer jag här att i ett särskilt yttrande redogöra för huvuddragen i Vänsterpartiets prioriteringar inom detta utgiftsområde.

Vänsterpartiet har, vilket framgår av partimotion 2011/12:N367 (V), föreslagit en rad åtgärder för att understödja energieffektiviseringsarbetet och främja utvecklingen av förnybar energi. För att ytterligare stimulera utvecklingen och användningen av bl.a. solceller och biogas borde ytterligare resurser tillskjutas anslaget för energiteknik (120 miljoner kronor under anslaget 1:9). Vidare menar jag att satsningar på klimatvänlig energiteknik är nödvändiga för att kunna genomföra en grön omställning av samhället. Av denna anledning borde mer resurser tillföras anslaget för energieffektiviseringsprogram (600 miljoner kronor under anslaget 1:11). Dessa borde användas som stöd dels för installation av solvärme (100 miljoner kronor), dels för konvertering från direktverkande elvärme (500 miljoner kronor). Regeringen har, som framgår av budgetpropositionen, beklagligtvis valt att avveckla dessa stödformer. Stöden har dock visat sig framgångsrika och är enligt min mening viktiga insatser i arbetet för att kunna infria målsättningen om ett långsiktigt hållbart energisystem. Dessutom anser jag att ett nytt anslag borde inrättas för stöd till en marknadsintroduktion av vindkraft på land och till havs (560 miljoner kronor under anslaget 99:8). Dessa resurser ska bl.a. användas för att skapa ett branschprogram för vindkraft för att främja forskning och utveckling, marknadsintroduktion och informationsinsatser. Satsningen avser i första hand havsbaserad vindkraft. För att hålla samman de olika insatserna för vindkraft anser jag att det även finns skäl att flytta de resurser som finns tillgängliga under anslagen för stöd för marknadsintroduktion av vindkraft (anslag 1:4) och planeringsstöd för vindkraft m.m. (anslag 1:7) till det nya anslaget (sammanlagt 85 miljoner kronor).

Att Vänsterpartiet, till skillnad från regeringen, går från ord till handling framgår även tydligt av de ytterligare resurser vi vill tillföra utgiftsområde 21 Energi. Sammantaget förordar vi för 2013 och 2014 ramar för utgiftsområde 21 Energi som är ca 1,2 miljarder kronor respektive ca 1,1 miljarder kronor högre än vad regeringen beräknat.

Avslutningsvis vill jag erinra om att mina principiella uppfattningar om med vilken inriktning energipolitiken ska bedrivas även framgår av de övriga ställningstaganden jag gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet om energipolitikens inriktning.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 utgiftsområde 21:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering, m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 000 000 kronor 2013 och 2014 (avsnitt 3.1.2).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:3 Insatser för uthållig energianvändning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 000 000 kronor 2013 och 2014 (avsnitt 3.1.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 50 000 000 kronor under 2013 (avsnitt 3.1.4).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:5 Energiforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 278 000 000 kronor 2013–2015 (avsnitt 3.1.5).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:7 Planeringsstöd för vindkraft, m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kronor under 2013 (avsnitt 3.1.7).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:9 Energiteknik besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 160 000 000 kronor 2013 och 2014 (avsnitt 3.1.9).
7. Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 255 000 000 kronor 2012 (avsnitt 3.1.10).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:10 Elberedskap besluta om beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 290 000 000 kronor 2013–2016 (avsnitt 3.1.10).

9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:11 Energieffektiviseringsprogram besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 500 000 000 kronor 2013 och 2014 (avsnitt 3.1.11).
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:12 Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2013 och 2014 (avsnitt 3.1.12).
11. Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Affärsverket svenska kraftnät för perioden 2012–2014 (avsnitt 3.2.1).
12. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2012 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 3.2.2).
13. Riksdagen bemyndigar regeringen att låta Affärsverket svenska kraftnät förvärva svenska statens andel av tillgångarna i SwePol Link AB och därefter likvidera bolaget SwePol Link AB (avsnitt 3.2.3).
14. Riksdagen anvisar för 2012 anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning i avsnitt 1 i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag för höjd ambitionsnivå inom energiområdet.

2011/12:MJ307 av Emma Henriksson (KD):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en pålitlig tillförsel av klimatneutral energi.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utbyggnaden av fossilfri elproduktion bör fortsätta.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bygga ut överföringskapaciteten till våra grannländer i syfte att möjliggöra export av koldioxidfri el.

2011/12:N205 av Jasenko Omanovic (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mål om att direktverkande el som uppvärmningsform ska vara borta senast 2020.

2011/12:N208 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett ambitiöst mål för solenergi i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge sina myndigheter i uppdrag att utreda och lägga fram konkreta förslag på hur ett ambitiöst mål för solenergi i Sverige kan nås.

2011/12:N217 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svensk basindustris behov av en ansvarsfull och långsiktig energipolitik.

2011/12:N231 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om antagande av ett nationellt mål för solenergi med inriktning mot 10 TWh solvärme och 10 TWh solceller år 2030.

2011/12:N257 av Åsa Romson m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett övergripande mål för den svenska energipolitiken ska vara att energisystemet helt ska baseras på förnybara energikällor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge i uppdrag till Energimyndigheten att utreda vilket år Sveriges energisystem kan vara helt baserat på förnybara energikällor och hur det bör ske.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja effektiviteten i utnyttjandet av energi så att användningen kan minska.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fördubbla utbyggnadstakten för förnybara energikällor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa planeringsmål för alla förnybara energislag.

2011/12:N258 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett mål för minskad total energianvändning.

2011/12:N260 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en helhetsstrategi kring biogas inklusive mål och åtgärder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fastställa ett nationellt mål om årlig biogasproduktion år 2020.

2011/12:N266 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investeringar i konkurrenskraftig elproduktion.

2011/12:N267 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ny teknik (HVDC) bör användas vid byggandet av Syd-länken.

2011/12:N268 av Jenny Petersson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av möjligheten till utbyggnad av svensk kärnkraft.

2011/12:N293 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förhandlingar för att lösa upp korsägandet inom svensk energiproduktion ska återupptas.

2011/12:N343 av Lars Johansson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen på svensk energipolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av ett hållbart energisystem.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av investeringar i förnybara energikällor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av energieffektivisering inom hushåll, offentliga byggnader och industrin.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av en långsiktig energiöverenskommelse mellan riksdagspartierna.

2011/12:N347 av Lars Johansson m.fl. (S):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning:

(tabellen med förändringar är utelämnad här)

2011/12:N364 av Kent Persson m.fl. (V):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det gemensamma kärnkraftsägandet.

2011/12:N367 av Lars Ohly m.fl. (V):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning:

(tabellen med förändringar är utelämnad här)

2011/12:N404 av Lars Isovaara m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konkurrens inom kärnkraftsbranschen.

2011/12:N406 av Erik Almqvist och Josef Fransson (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en större satsning på kärnkraft.

2011/12:N409 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utveckla den svenska kärnkraften.

2011/12:N415 av Kent Persson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förlängning och utökning av stödet till installation av solvärme och solet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättandet av ett planeringsmål för solet och solvärme på 4 TWh vardera, samt om att Energimyndigheten bör få i uppdrag att föreslå hur planeringsmålet ska uppnås.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en höjning av målen för förnybar energi.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på vindkraftsindustrin.

2011/12:N418 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning:

(tabellen med förändringar är utelämnad här)

2011/12:N421 av Lars Isovaara m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar till utgiftsområde 21 Energi 112 000 000 kr utöver vad regeringen föreslagit för budgetåret 2012 eller således 2 985 000 000 kr.

(tabellen med förändringar är utelämnad här)

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens förslag

Förslag till anslag för 2012 inom utgiftsområde 21
Energi

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringens förslag			
			S	MP	SD	V
1:1	Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	264 117				
1:2	Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	140 000	+160 000			
1:3	Insatser för hållig energianvändning	118 673				
1:4	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	70 000				
1:5	Energiforskning	1 311 181			+82 000	
1:6	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	187 000				
1:7	Planeringsstöd för vindkraft m.m.	15 000	+25 000			
1:8	Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader	96 220				
1:9	Energiteknik	120 000	+15 000			+120 000
1:10	Elberedskap	255 000				
1:11	Energieffektiviseringsprogram	270 000			+30 000	+600 000
1:12	Avgifter till internationella organisationer	25 328				
99:1	Stöd till investeringar i solenergi		+100 000			
99:2	Stöd för installation av solvärme		+25 000			
99:3	Stöd för konvertering från direktverkande elvärme		+100 000			
99:4	Utvecklingskapital för energiteknik		+50 000			
99:5	Riktad offentlig upphandling		+100 000			
99:6	Stöd till biogas av gödsel		+140 000			
99:7	Mackstöd för biogas		+50 000			
99:8	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft på land och till havs					+560 000
Summa för utgiftsområdet		2 872 519	+100 000	+665 000	+112 000	+1 280 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Utskottets förslag till anslag för 2012 inom utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Ramanslag	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1:1 Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	±0	264 117
1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	±0	140 000
1:3 Insatser för uthållig energianvändning	±0	118 673
1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	±0	70 000
1:5 Energiforskning	±0	1 311 181
1:6 Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	±0	187 000
1:7 Planeringsstöd för vindkraft m.m.	±0	15 000
1:8 Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader	±0	96 220
1:9 Energiteknik	±0	120 000
1:10 Elberedskap	±0	255 000
1:11 Energieffektiviseringsprogram	±0	270 000
1:12 Avgifter till internationella organisationer	±0	25 328
Summa för utgiftsområdet	±0	2 872 519